

XV. évfolyam

~~Helyzet~~
H1-

Jóparancsok Kéziratok

Budapest, 1925 január 1

109

CSENDŐRSÉGI LAPOK

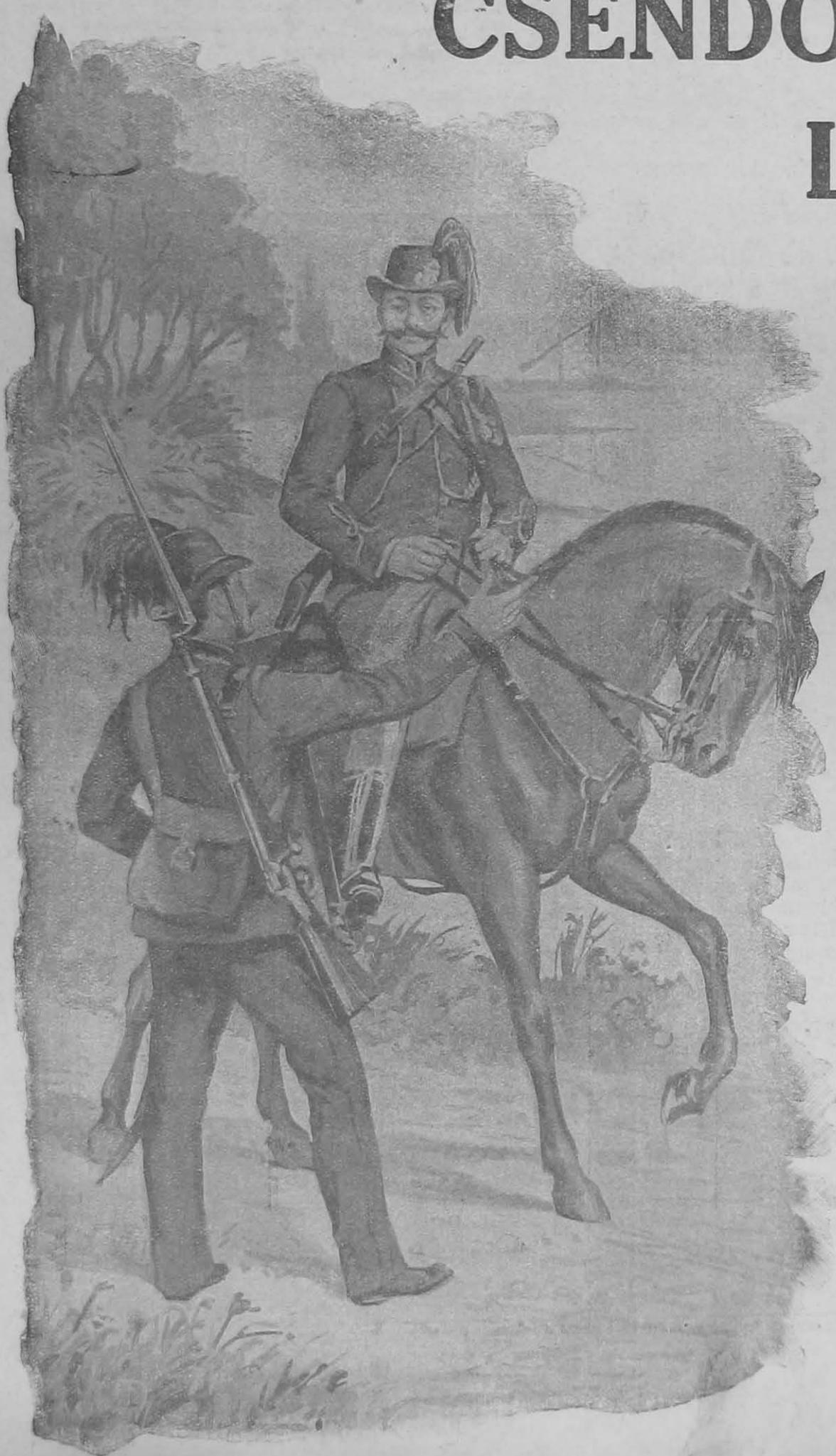
MEGJELENIK
HAVONTA KÉTSZER

SZERKESZTI
PINCZÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre --- 8 korona
Félévre --- 4 "
Negyedévre --- 2 "
aranyértékben

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ-UTCA 30

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

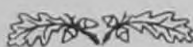
Új esztendő küszöbén.

— Múlt, jelen, jövő. — Mint a kaleidoszkop ragyogóan színes tükörképei váltakoznak életünkben. Csillogó diadémok, csodálatosan tündöklő csillagképek, mindannyi drágakőnek képzeli a bámuló emberi szem, de ha felbontanók a bűvös szerszámot, a tükrök alól nem nagyértékű ékszerek drágakövei gurulnak ki, csak egyszerű, tarka — üveggyöngyök.

Amíg a jövőbe nézünk és amíg jövendőnek látjuk — felékesítjük legmerészebb képzeletünk minden színével. Ahogy közeledik, körülfog, amint a jövőből jelenné lesz, csalódottan állapítjuk meg, hogy amit drága gyémántnak néztünk — csak silány üveg. Így peregnék le gyors egymásutánban rövid halandó életünk évei a végtelen nagy mindenségben. Ha letűnt az egyik, jön utána a másik és amíg a régi elvesztését nem siratjuk, örömmel fogadjuk az újat. Mert hiába csalódnánk ezerszer is, mindig remélünk valami jobbat és hisszük, hogy az újban megtaláljuk.

Az ó-esztendőt is annyi reménységgel és kívánsággal fogadtuk és vágyaink seregéből vajjon hányat teljesített!? Most, amikor eltemettük, most már tudjuk, hogy mennyivel maradt adósunk, hogy nem volt semmivel sem jobb, mint számtalan elődje. Nem volt olyan rossz, mint közvetlen elődei, de mégis még sovány esztendő volt. Vezeklés a forradalmak bűneiért, verejtékes adósságfizetés az esztelenül eltékozolt nemzeti vagyonért. Rombolás és pusztulás helyén — újraépítés. Mily könnyű valamit lerombolni és milyen fáradságosan nehéz valamit újraépíteni! Verejtékes nehéz munka, de áldott, mert rajta lesz e korszak művén az Isten áldása, hiszen „ megbűnhődtek már a multat s jövendőket“.

Szétmareangolt, roncs hazánk ugyan még az átkos trianoni bilincsekben sínnylódik, de már éltető vér szívódik az elalélt szívbe és életrekelten kering a beteg testben. Meg kell gyógyulni, meg kell erősödni a bilincsek alatt, azután ha már egészséges és erős a karunk, ezek a bilincsek többé nem lesznek bilincsek. Megpattannak, elolvadnak, letörnek vagy így, vagy úgy, de leválnak majd egyszer gúzsba kötött kezeinkről. — Talán az új esztendő! — gondoljuk reménykedve. De azért hiú ábrándokkal még ne áltassuk magunkat, előreláthatólag ez sem lesz még jobb év, hiszen ez is még a hét szűk esztendőből való. A kényszerű takarékoság jegyében fogantatott és siralmas szükségben fog eltelni. Ezzel a józan tudattal fogadjuk ezt az új évet, de ne keseredjünk el, mert hiszen „jönni fog egy jobb kor.“ Igaz, hogy anyag hiányában nem lehet nagy műveket alkotni, pénz nélkül nem lehet palotákat emelni, mégis a kitartóan dolgozó vízesépp sziklákat váj ki, a lassan őrlő szű kikezdi és lebontja a legerősebb tölgyépületeket és a hegyesúcson észrevétlenül lesikló kavicsszem rohanást megnövekedve, mint óriási lavina istenitéletként harsogva szakad le a völgybe. Eljön a mi időnk is. Addig erősödjünk, minden még megmaradt jószágunkkal zsugorin takarékoskodjunk és dolgozzunk fáradhatatlanul. Nézzünk fel bizalommal hivatott vezetőinkre, kövessük őket és parancsaikat. Az új év hajnalán emeljük fel hódoló, lelkes tekintetünket legfelsőbb Hadrunkra, Magyarország főméltóságú kormányzójára. Adjunk hálát a Mindenhatónak, hogy a megpróbáltatás nehéz idejében Öt adta minékünk és kérjük a magyarok Istenét, hogy az új esztendőben is áldja meg Öt és az Ő honmentő, titáni munkáját.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A csendőrség és a légvédelem.

Irta: HORVÁTH GYÖZŐ vk. százados.

A „Csendőrségi Lapok” mult évfolyamának 3. számában Udvary Jenő ny. főhadnagy igen érdekes cikkében kifejtette, hogy bár a repülés gazdasági kihasználása még csak gyermekcipőben jár, mégis már égetően sürögő probléma lett a levegő közbiztonságának megteremtése. Indokolja ezt számos oly eset felsorolásával, amelyekben gonosztevők a repülőgépet használták fel bűncselekményük elkövetésére vagy az ezt követő menekülésre.

Ha a cikkben felsoroltakhoz még megemlítem azokat a nálunk is előfordult eseteket, amikor pl. bukott bankárok repülőgépen vitték el a reájuk bízott, de a tőzsdén eljárt vagyontok roncsait, valamint megemlékezem pl. Veér Imre megszöktetéséről, akkor látjuk, hogy sivar viszonyaink mellett is haladunk a korrallal, a mi gonosztevőink sem akarnak korszerűség tekintetében külföldi társaiktól elmaradni, tehát a levegő közbiztonságának problémáját mi is napirendre kell, hogy tűzzük.

A rózsaszín álarc.

Irta: BARÉNYI FERENC.

I.

Lassan elállt az eső, felderült az ég, meleget sugározva kibújt a nap, életet lehelt a megtisztult levegő, felüdítve minden élőlényt. Az erdőből a csepő levelű fák alól két kakastollas csendőr jött elő,

Varsa Sándor őrmester volt, a herkulesfürdői csendőrőrs parancsnoka, egyik csendőrével.

Harmincórás őrjáratból jöttek hazafelé és az országútra igyekeztek.

Az erdőt szegélyező tisztáson Varsa megállt.

Fagallyal levakarta a csizmájára ragadt sarat és aztán száraz mohacsomóval jól megtörülgette. Táskájaából ruhakefét vett elő s mikor azzal jól megkefélkőzött, odanyújtotta a fiatal csendőrnek.

— „Takarítsa meg maga is a ruháját. A csizmáját is. — Azért, hogy harminc órát volt a csendőr szolgálatban, nem feltétlenül szükséges, hogy a ruházata piszkos és rendetlen legyen. A csendőr mindig, minden alkalommal csinosan és tisztán legyen öltözködve.”

— „Értem, őrmester úr. De mégis, ha harminc órát volt a csendőr szolgálatban, folyton esőben járt, sárban gázolt, nem lehet olyan tiszta, mintha ki sem mozdult volna hazulról. — Aztán legalább lássa a polgárság, hogy fáradt érte, hogy harminc órát volt szolgálatban.”

— „Minek?”

— „Hogy úgy tessenek a polgár embernek, — legyen a csendőrnek becsülete, — hadd tiszteljék, meg sajnálják is...”

A repülőgépek bűnös felhasználása miatt olyan országokban, melyekben fejlettebb a légi közlekedés, már meg is szervezték a légi rendőrséget. Mi ezt anyagi helyzetünkön kívül már csak azért sem tehetjük meg, mert a trianoni békeszerződés által engedélyezett maximálisan 170 km. óránkénti sebességű repülőgépekkel meddő kísérlet volna a banditák korszerű, esetleg 300 km-es sebességet meghaladó repülőgépei ellen fellépni; hacsak nem akarnók már szervezésében működésre képtelenné tenni a légi rendőrségünket.

Tehetetlenségünknek ezzel a megállapításával azonban nem szabad beérnünk, hanem igyekeznünk kell valamely más úton vagy más eszközökkel a légi közbiztonságot megteremtünk, mert különben agyonsanyargatott esonka Hazánkat még a légi banditák garázdálkodásainak is teljesen kiszolgáltatnók. Nem kell mindjárt büntényekre gondolnunk, elég, ha pl. a Budapest—Bécs-i gyorsvonaton mindkét irányban napirenden lévő nagyarányú csempészésnek repülőgépen való végrehajtását képzeljük el.

Úgy a csempészés megakadályozására, mint a szökések megnehezítésére a légi közbiztonság megteremtésének első problémája tehát az volna, — mint ez már meg is van szervezve — hogy a légi forgalmat állandó ellenőrzés alá helyezzük. Ebből a szempontból az eddigi gyakorlat — az utasoknak az indulás előtt vagy megérkezésükkor történő ellenőrzése és podgyászuk átvizsgálása — nagyjában a jövőben is elegendő lesz. A nagy magasság-

— „Na azt már nem! Nem koldus a csendőr, hogy szánakozzanak rajta. Ellenkezőleg, ha a polgári közönség látja, hogy a csendőr akármilyen hosszú szolgálatból jövet, sárban, hóban, fagyban, egyaránt mindig rendesen és csinosan felöltözködve, tisztán áll előtte, mintha skatulyából szedték volna ki, akkor — tekintélye lesz, mert mindenki önkéntelenül is tisztelettel fog reá pillantani. Más a csendőr megjelenése, ha nem úgy néz ki, mint a falusi bakter, hanem csinos, ügyes, férfias, katonás. Úgy bizony. A tollforgóját is igazítsa meg.”

Végignézett magán és járőrtársán s aztán elégedetten mondta: „Na rendben vagyunk, most már mehetünk.”

Letértek a Herkulesfürdőre vivő országútra, melyen a keréknyomokban még fényesen tükrözőtt az esővíz, de az utat szegélyező gyalogjáróról már lefutott, úgy hogy itt az országút teste már majdnem egészen szárazon fehérlett.

Kettesben, szótlánul haladtak; a kitisztult esti levegőtől felüdülve oly élénken és feszesen mentek, hogy a fáradtság egyáltalában nem látszott meg rajtuk. Az erdő sötétlő szegélye alatt a fehér országúton méltóságosan lépkedő két kakastollas csendőr alakja hatásosan rajzolódott ki a szép tájék festői háttéréből.

Hátuk megett egyszerre riasztó túlköléssel hatalmas testű gépkocsi törtetett előre és sebes iramban surrant el mellettük.

A kocsi két előkelőnek látszó hölgy ült, az egyik fehérhajú idős kinézésű, a másik fiatal, fekete-hajú, ragyogó szépség. A szél belekapott a fiatal hölgy sállal felkötött kalapjába s kiméletlenül sodorta le a szép hollófekete fürtökről. A goromba szél a drága kalapot bizonyára alaposan meghemper-

ban haladó utasszállító repülőgép azután csak annyiban szorul ellenőrzésre, hogy közbiztonsági vagy egyéb szempontokból meghatározott útvonalát pontosan betartja-e.

Az a tény, hogy a külföldi viszonylatban közlekedő repülőgépek légi útja pontosan meg van szabva, valamint, hogy az utasszállító repülőgépek típusai és jelzései általában ismeretesek, nagyban megkönnyíti a légi forgalom szemmel tartását. Fokozottabb ellenőrzést vagy figyelmet csak azok a repülőgépek igényelnek, amelyek a légi közlekedés útvonalaitól nagyobb távolságra oldalt bukkanak fel, repülőtereken kívül valamely szabad mezőn szállnak le vagy egyébként gyanúsán viselkednek.

A mi gyér légi forgalmunk mellett minden repülőgép megjelenése — különösen vidéken — még mindig olyan nagy esemény, hogy a repülőgép motorbúgása a házakból kiesalja az embereket. Az emberi kíváncsiságnak ezt a természetes megnyilatkozását kihasználva, a csendőrörsöknek vagy a közbiztonsági szolgálatban álló járőröknek minden különösebb megerőltetése és ami a legfontosabb, szolgálati kötelemeik lényeges szaporítása nélkül a csendőrség a légi forgalom ellenőrzését is elláthatja.

A csendőrségnek ez a légvédelmi tevékenysége nagyjában ugyanolyan elvek szerint volna felépíthető, mint ez a Harcászati Szabályzat I. r. 25. §-ában és a 65. §. C. fejezetében a szaklégvédelmi figyelő és jelentő szolgálat megszervezé-

gette volna a sárban, ha Varsa őrmester röptében ügyes kézzel idejében el nem kapja.

A vezető hirtelen megállította a gépet, a fiatal hölgy ijedten fordult hátra elszállt kalapja után, de Varsa őrmester már udvariasan nyújtotta feléje. A fekete hajú szépség hálásan nézett Varsára; esodálatosan szép kék szemében valami különös meglepettséggel, kedvesen mondta: „Nagyon szépen köszönöm.”

Varsa Sándor udvariasan tisztelgett és a gépkocsi töfögve rohant tovább Herkulesfürdő felé. A csendőrök szótlánul mentek a gummiabroncsok rovátkás nyomán. Bár Varsa őrmester különben sem volt valami beszédes természetű, de ennyire hallgatag még sohasem volt, mint most, amikor látszólag egészen a gondolataiba merült.

— Kivételesen gyönyörű kék szem, amelyhez fogható nincsen a világon. Nincsen? Hogyne volna? Látott már ilyet vagy ehhez hasonlót. De hol és mikor?

Elgondolkodott.

A lelke visszaszállt a múltba s gyermekkori kedves emlékei között kalandozva újra látta a kis szülővároskáját, régelhunyt fehérhajú szüleit, jó öreg tanárait, kedves pajtásait. Egyszerre, mint a tavaszba borult kertben kiviláglik a virágzó barackfa, sok kedves emléke közül, mint a mesebeli királylány, ragyogó szépségben lépett a lelkébe egy kékszemű, feketefürtös kis iskolásleány képe. Az ő kedves gyermekkori játszópajtása, a szomszédék leánya: Valika. Kora gyermekésgüktől fogva együtt játszadoztak, egymás szomszédságában nevelkedtek. Nagyon szerették egymást, nem tudtak meglenni egymás nélkül. Jó játszópajtás volt, még a testvérnél is jobb volt, mindenkinél jobban szerette őt. Később is, amint

sére le van fektetve. Minden csendőrörs mint légvédelmi figyelőörs szerepelhetne, a szárnyparancsnokságok pedig a légvédelmi központok lennének.

Természetesen erre a szolgálatra is bizonyos előképzettség szükséges, hogy többet ne említsek, minden csendőrt a légi közlekedés nemzetközi szabályaiba be kellene avatni, ismerniök kellene a légi közlekedés útvonalait és a főbb repülőgéptípusokat is. Utóbbihoz némi támpontot lehetne nyújtani azzal, hogy minden csendőrörsnek olyan ábratáblát adnánk ki, melyből úgy a mi légi forgalmi vállalatainknak, mint a szerződéses külföldi vállalatoknak utasszállító repülőgéptípusait és jelzéseit felismerhetnék.

Szabályozni kellene a csendőrörsök vagy járőrök magatartását abban az esetben is, ha a közlekedésben — esetleg kényszerleszállás folytán — repülőgép szállna le.

Ezzel az emberi kíváncsiságon alapuló egyszerű ellenőrzéssel ugyan még nem tudjuk megakadályozni azt, hogy a repülőgépeket bűnös célból fel ne használják, de ha ez megtörtént volna, a későbbi nyomozás számára — a repülőgép tevékenységét és útját illetőleg — értékes támpontokat szerezhetünk.

A csendőrség feladata azonban nemcsak abból áll, hogy a megtörtént bűntényeket megállapítsa és a tetteseket kézrekerítse, hanem főfeladata magát a bűncselekmény elkövetését — a lehetőséghez képest — megakadályozni. Hogy ha a csendőrség ezen kötelességét — mint természetes — a légi

feleseperedtek, ő a szomszéd városban járt a gimnáziumba s amikor vakációra hazajött, meleg pillantású szemével fogadta Valika, megcsókolták egymás orcáját, mint a szerető testvérek s aztán boldogan élték át együtt a szünidő gondtalan arany napjait. Ötödik gimnázista korában meghalt az apja, ő szegénységében nem tudott tovább tanulni s nehéz szívvel otthagyta a gimnáziumot. Amikor hazajött, nem találta az ő kedves Valikáját. Azt beszélték, hogy az öreg adótárnok bácsi szorultságában sikkasztott, elítélték s bebörtönözték. Felesége nem bírta ki a szégyent — belehalt. Leányuk Valika, elköltözött a kis városkából; senki sem tudta megmondani, hogy hová lett. Nagyon szomorú volt, sokat búsult utána és sohasem tudta elfelejteni a kis Ardeleán Valikát. Neki is ilyen esodálatosan szép kék szeme volt. Ilyen acéllék szeme csak Valikának van. Hátha ő? Lehetetlen, — földhözragadt szegény volt, hogyan kerülne ebbe a fényes autóba. Az idős asszonyosság a kocsiiban a szép fiatal hölgy anyja lehetett; Valikának régen meghalt az édes anyja, talán már ő is elpusztult szegényke. Hiszen mi lehetett volna a szegény magára maradt árvából? Mi sors várt volna rá? Csak a pusztulás. Mert ha nem pusztult volna el, nem felejthette volna el őt; biztosan hírt adott volna magáról. Szegény Valika.

II.

Varsa őrmester ábrándos hangulatban érkezett meg a laktanyába, ahol azzal fogadták, hogy itt van a százados úr az őrsirodában. Azonnal bement hozzá és jelentkezett.

— „Én most nem szemlélek, más dologban jártam itt; csak körülnéztem a laktanyában, látom szép rendet tart. Hát csak tovább is így Varsa, magával mindig meg voltam elégedve.”

közbiztonság megteremtésére is kiterjesztjük, akkor előfordulhat az az eset, hogy a csendőrnek a repülővel szemben is fegyverét kell használnia, akár azért, hogy a repülőgépet leszállásra kényszerítse, olyan esetekben, amikor a tettesek kézrekerítésére, illetve menekülésük megakadályozására csak ez a mód áll rendelkezésére, akár önvédelemből, amikor a légi banditák a csendőröket is megtámadják.

Ily módon a repülőknél gyalogsági lőfegyverrel való leküzdése a csendőrségnek is problémájává válik.

Mielőtt annak kérdésével foglalkoznánk, hogy a repülő leküzdésére a puskatűz egyáltalában számítasba jöhet-e, nem lesz érdektelen, ha ennek a problémának a háború alatti fejlődésére visszatekintek.

Amikor a hadvezetőségek a repülést a hadviselés szolgálatába állították, egyszersmind a repülőgépek leküzdésének kérdésével is foglalkozni kezdtek. A világháború kezdetén e téren teljesen tapasztalatlanok voltunk, hiszen megelőzőleg még sohasem jutottunk abba a helyzetbe, hogy repülőre bár egy éles lövést leadhattunk volna. Fogalmunk sem volt pl. arról, hogy a repülőgépek melyek a sebezhető pontjai, hogy a puska lövedékeink milyen magasságig bírnak még olyan átütő erővel, amely a repülőgépek harcképtelenné tevésére elégséges és általában a repülőkre való lövés elméletét illetően is teljesen a sötétben tapogatódtunk.

A lövésítésünk előírta, hogy a repülőket 1200 és 1800 lépéses irányzékkel, ösztüzekkel kell tűz

alá vennünk; (hogy miért éppen ezzel a két irányzékállással, azt a mai napig sem tudtam megállapítani). Oly naivak voltunk, azt hittük, hogy ha géppuskával lövünk a repülőre, akkor a sorozatos tűzzel leadott lövések tűzkévéként helyezkednek el a levegőben és a rajtuk áthaladó repülő nagyobb valószínűséggel találjuk el, mint puskatűzzel.

A háború elején nem egy seregtestnél megtörtént, hogy az ellenséges repülő minden fegyvert forgató ember — különösen a vonat legénysége — tűz alá vette és olyan lövöldözést vitt végbe, hogy több veszteségünk volt ettől az észnélküli puskázástól, mint a háború végén a leghatásosabb ellenséges bombarepülő támadástól. Sőt előfordult, amit magam is láttam, hogy a legalább 2000 m magasan haladó repülőgépet egyesek lóháton „üldözték” és ismétlőpisztollyal vették tűz alá.

A saját tüzeléstől szenvedett nagy veszteségek miatt a hadvezetőség a repülőknél puszkával való lövöldözését rövidesen betiltotta és a repülőknél a földről való leküzdését teljesen a tüzésre bízta. Később a földi harcokba is közvetlenül beavatkozó, tehát alacsonyán szálló repülő újból kiváltották a gyalogságnak önvédelemből, azonban majdnem kizárólag géppuskával leadott tűzét. Bár a repülő lövésének elmélete még ekkor sem volt megoldva, már ismételt előfordult, hogy pl. az Alpokban a magaslatokon elhelyezett géppuskák a velük egy szintben szálló repülőgépeket sikerrel küzdötték le. Ebben az időben jelent meg a gyalogság első légvédelmi irányzéka, a körélgömb is, mely egyelőre a legtokéletesebben oldja meg a géppuska számára

Jól estek előljárójának elismerő szavai s egyszerre elűzték fejéből előbbi ábrándos gondolatait. Vérenek minden lüktetése most már csak a szolgálatnak és előljárójának szólt.

— „Megyek vacsorázni, kísérjen el a vendéglőig. Útközben elmondja nekem, hogy mi ujság van itt azóta, amióta utoljára jártam erre felé.”

Varsa azonnal szolgálatkészen indult s menetközben elmondotta mind a közelmúltban történt eseteket, amelyek parancsnokát érdekelték. Mikor többek között elujsgolta, hogy egyik bajtársa meg-nősült, századosa megkérdezte:

— „Nos és maga mikor nősül meg?”

— „Nem gondoltam még rá, százados úr. Talán nem is fogok soha.”

— „Miért nem? Hiszen most már véglegesen kinevezett őrsparancsnok. Van kinstári lakás, a minősítvénye is jó, úgy, hogy biztosan megkapja a nősülési engedélyt, ha kéri.”

— „Nem néztem még körül, százados úr.”

— „Csak nézzen körül. Kár volna, ha ilyen derék ember nem alapítana családot. Nősüljön meg minél előbb, nem szeretném, ha az ittlévő nős lakás miatt mást helyeznének ide s én akkor magát elveszíteném. Régóta szolgál már a kezem alatt s mindig megfelelt, igazán nem szívesen válnék meg magától.”

A fényesen kivilágított vendéglőhöz értek.

— „Na itt vagyunk. Én az éjjeli gyorsvonattal elmentem.”

— „Ne küldjek kocsit a százados úrnak?”

— „Nem kell. Szép idő van, gyalog megyek ki a vasúthoz. Igyekezzék továbbra is Varsa, úgy mint eddig. Szervusz!”

Varsa őrmester keményen tisztelgett s aztán feszesen hátrafordulva hazafelé indult. A százados még egyszer barátságosan intett Varsának s aztán benyitott a pazarul kivilágított étterembe, hol egy magányos asztalhoz telepedett. Amíg vacsorázott, figyelmesen körül nézett a népes étteremben. A szokott fűrdőközönség étkezett körülötte, kevés magyar, inkább idegenek. Pénzüikkel hivalkodó bojárok, erősen kifestett, túlon túl kiékszerezett nők társaságában. Egyik asztalnál szerb, a másiknál oláh tisztek, kik a szomszédos országokból egy napra, vagy egy estére rándultak át mulatni.

Kinyitott a szálloda felőli ajtó s két hölgy jött be. A vendégek szinte megigézetten néztek a fiatalabakra, aki tüneményes szépség volt.

Selyem estélyi ruhában suhogott végig a termen, alkalmas asztal után kutatva. De minden asztal el volt foglalva. Voltak ugyan jobban fekvő asztalok is magányos vendégekkel, mégis a két hölgy századosunk asztala felé tartott.

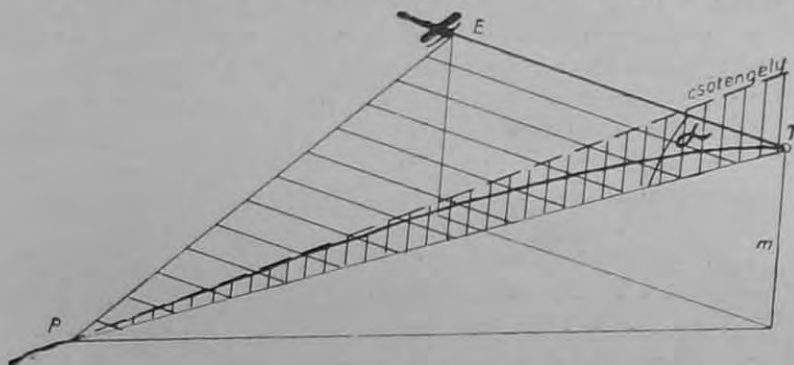
— „Szabad?” kérdezte a fekete szépség megvesztegető mosollyal.

A százados egy kissé meglepődött, amint a fiatal hölgy kíséreléssel együtt egész fesztelenül az asztalához telepedett. Hűvös udvariassággal könnyedén meghajolva helyet csinált az asztalnál. A hölgyek letelepedtek s míg az étlap tanulmányozásába merültek, századosunk alaposan szemügyre vette őket. A fiatal hölgy tényleg gyönyörű teremtség volt, sudár termetű, rózsás fehér arcában, mint törpe szinecske piroslott szép, kicsi szája. A haja ébenfekete és márványhomlokára magasan ívelő szemöldöke alatt azurkék szemére hosszú kormos szempillák borultak.

(Folytatjuk.)

ezt a kérdést. A körélgömbbel végre megállapították a repülőknél földről való leküzdésének elméletét is.

Az összeomlás a légvédelmi fegyverek gyakorlati kipróbálását megszakította, e téren tehát alig vannak tapasztalataink. Az összeomláskor a dél-nyugati hadszíntéren szolgált bajtársaktól hallottam, hogy visszavonulásukkor — midőn az olasz repülők állandó közvetlen támadásainak voltak kitéve — önvédelemből megint használták repülők

1. ábra.

ellen a puskát is. Ennek dacára azonban az egész háború folyamán csak egy esetre emlékszem, amikor repülőt lőttek le, ez 1918. tavaszán történt, amikor a harcéri tudósítás is röviden hírt adott arról, hogy Albániában egy magyar csendőr egy ellenséges repülőgépet lelőtt. Minden kétségen felül áll, hogy ennél a fegyverténynél a véletlenek nagy szerepe volt, de lehetséges, hogy most, amikor a repülőgépek leküzdésének elméletét már ismerjük, sikerülni fog ilyen véletleneket gyakrabban előidézniük.

A repülőgép a légűrben minden irányban szabadon mozgó, nagy sebességgel haladó cél. Leküzdésének egyik legnagyobb nehézsége abban áll, hogy térbeni helyzetének pontos megállapítása — minden vonatkozási pont hijján — úgyis bizonyosan lehetetlen. Ennek a bizonytalanul megállapítható célnak, csak egész kis felülete a sebezhető része, mert csak akkor kényszerítjük leszállásra a repülőgépet, ha a pilótát, a légesavart vagy a benzintartályt találtuk el. A háborúban ismételt előfordult, hogy repülők rostává lőtt szárnyú és törzsű repülőgépen tértek vissza légi útjukról, anélkül, hogy a pilóta gépének lövetéséről egyáltalában tudomással bírt volna.

Ha a repülőgépen találatot érünk el, ez löelmeletileg kifejezve azt jelenti, hogy a lövedék pályája és a repülőgép haladási iránya egy térbeli pontban ugyanabban a pillanatban keresztezik egymást.

Induljunk ki a találati pontból és vezessük le a lövőnek azt a tudatos tevékenységét, a mellyel előidézhetette, hogy — mint előbb már megállapítottam — a lövedék és repülőgép ezen pontban ugyanabban a pillanatban találkoznak.

A találati pont a lövőtől $P T$ távolságra m magasságban van. Ha tudjuk, hogy mekkora a lövedék másodpercenkénti sebessége (S_1) — feltételezve, hogy a sebesség állandó — akkor kiszámíthatjuk, hogy lövedékünk hány másodperc alatt jut el a csőtorkolatától (P) a találati pontig. $t = \frac{PT}{S_1}$

A lövés alatt azonban a repülőgép is S_2 másodpercenkénti sebességgel halad a találati pont felé.

Míg tehát a lövedék a $P T$ utat t idő alatt megteszi, addig a repülőgép $t \cdot S_2$ utat tesz meg. Abban a pillanatban amikor a puskát elsütöm, a repülőgép tehát az E pontban kell, hogy áthaladjon. Lövéskor mindig a repülőgépre kell céloznom, tehát $E P$ az irányvonalam, melytől a csőtengelyt — fentiek szerint — $E P T$ szöggel kell elfordítanom. Ez a szög az oldal-előretartás mértéke.

Minthogy a lövedékünk röppályája hajlított, a csőtengelyt is bizonyos szöggel emelnünk kell, hogy a lövedék a T pontba eljuthasson. Ez a magassági előretartás mértéke.

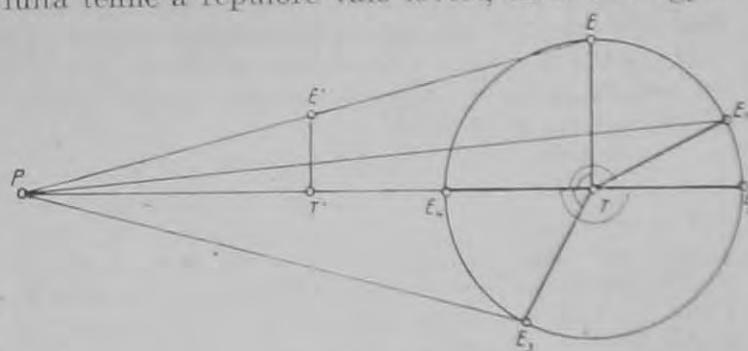
Az S_2 sebességű repülőgépet nemcsak akkor fogom a T pontban eltalálni; ha a repülési irány a csőtengelyemmel α szöveget zár be, hanem akkor is, ha ez a szög tetszőszerinti más. Miután a lövedék ezekben az esetekben is t idő alatt teszi meg az útját, így tehát a repülőgép is mindenkor $t \cdot S_2$ utat tesz meg. Ha feltételezzük, hogy a repülő mindig vízszintesen halad, akkor azoknak a pontoknak az összessége, amelyek T -től $t \cdot S_2$ távolságra vannak, kört alkotnak.

Tudjuk, hogy az oldalelőretartás mértékét az $E P T$ szög fejezi ki. Ha a 2. ábrát megnézzük, látjuk, hogy az előretartás mértéke minden E pontnál más és más. Legnagyobb akkor, amikor $\alpha = 90^\circ$ és legkisebb, azaz a csőtengellyel egybeesik akkor, amikor 0° vagy 180° . Ebből különösen fontos azt megjegyeznünk, hogy ha a repülő a csőtengely irányában közeledik vagy távolodik, akkor oldalelőretartás nem szükséges.

Fejtegetésem egyik kiindulási pontjánál feltételeztem, hogy a lövedék sebessége állandó. Ebből az következik, hogy ha $P T' = \frac{PT}{2}$ -vel, akkor $E' T'$

szintén $= \frac{ET}{2}$ -vel; azaz tekintet nélkül a repülő távolságára, egyenlő haladási iránynál az oldal-előretartás mértéke mindig ugyanaz marad.

A lövedék sebessége azonban a távolság növekedésével mindinkább csökken. Ez nagyon bonyolultá tenné a repülőre való lövést, ezért a löfegyve-

2. ábra.

rekkel csak olyan távolságon belül lőnek a repülőre, amikor a lövedék sebessége egyenletesnek, a röppálya pedig nagyjában még egyenesnek tekinthető fel — tehát 1000 m-en belül. Ez utóbbi megállapításom mellett a magassági előretartás is kiküszöbölhető volna.

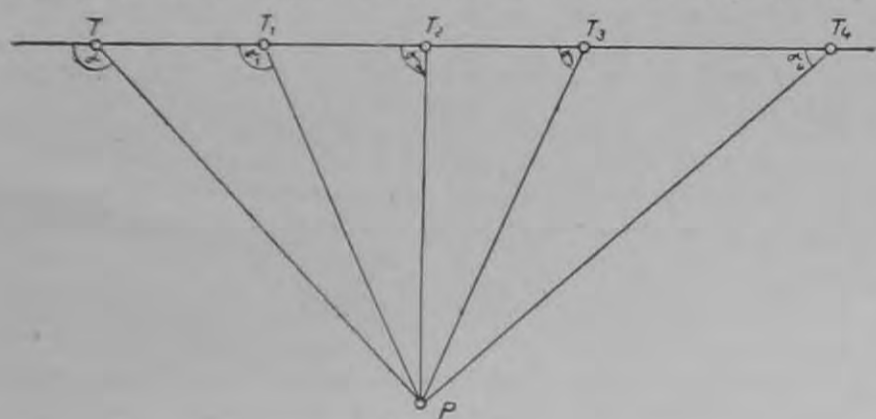
A lövedék korlátolt tartamú repülési ideje azért kívánatos, mert így nem valószínű, hogy a repülőgép a lövés alatt a haladási irányát megváltoztatja, ami az egész löelmeletünknek alapját képezi.

Ha más sebességgel haladó repülőgépet tételezünk fel, akkor, ha S_2 nagyobb, mint S_1 — mint-

hogy az előretartás mértéke a t szorzatától függ — akkor $t \cdot Sr$ nagyobb, mint $t \cdot Sr'$. Tehát a repülő sebességének megfelelően változik az előretartás mértéke is.

Szögezzük le az elméleti megállapításainkat. A repülő eredményes leküzdésének feltétele, hogy olyan irányzókészülékünk legyen, amellyel a különböző repülési irányok szerint változó oldal előretartás mértékét, a repülő sebességének megfelelően automatikusan beállíthatjuk (körélgömb). Tudnunk kell, hogy a repülő mikor van 1000 m távolságon belül, hogy a tüzet megnyithassuk. Ismernünk kell a repülőgép sebességét és a csőtengelyre vonatkoztatott haladási irányát.

Eddig van az elmélet. Vigyük ezt át most a gyakorlatba és nézzük meg, hogyan fest a repülőkre való lövés a valóságban. Azt még könnyű megállapítani, hogy mikor ér a repülő lőtávolságra. Már sokkal nehezebb és nagy gyakorlatot igényel annak megállapítása, hogy milyen a repülőgép haladási iránya, tehát milyen szöget zár be a csőtengelyünk-

3. ábra.

kel. A repülés irányát a repülőgép körvonala adja meg, azonban oldalszélnél a repülő tényleg megtett útja egészen más, mint amit a körvonala mutat. (Hasonló az eset, mint a folyón, ahol a csónak orra is más irányban áll, mint amerre a víz sodrása folytán a csónak halad.)

Vegyük továbbá azt az esetet, amikor pl. a repülő előttünk elhalad, akkor minden pillanatban változik a csőtengelyre vonatkoztatott haladási iránya, ami az előretartás helyes megállapítását szinte lehetetlenné teszi.

A repülőgép sebességének meghatározása — külön mérőeszközök nélkül — úgyszólván megoldhatatlan probléma. A repülő sebességére támpontot csak a repülőgép típusa ad (nyilvánítás alapján ismerhetjük, hogy melyik típusnak milyen sebesség felel meg), de ez is változik a szerint, hogy teljes gázzal halad-e a repülőgép, vagy nem. De még a repülőnek ez az önsebessége sem adja azt a sebességet, amivel a repülő a légürben tényleg halad, mert ezt a levegő áramlatai is befolyásolják. Ha a repülőnek pl. 50 m. az önsebessége másodpercenként és 10 m. másodpercenkénti sebességű széllel repül, akkor tulajdonképpen 60 m. sebességgel halad, míg, hogyha szél ellen repül, akkor ez már csak 40 m. Az összes repülőgép típusok önsebességén kívül tehát mindenkor a szél sebességét és irányát is ismernünk kellene, ami teljesen lehetetlen.

Hogy ha figyelembe vesszük azt, hogy a repülőgép milyen sebességgel halad át a találati ponton és elgondoljuk, hogy a puska elsütésénél milyen

könnyen tévedhetünk tizedmásodpercekkel ($1/10$ mp alatt a repülőgép 5—8 m. tesz meg) akkor rájövünk arra, hogy ha sikerül a repülőgépet egy lövéssel eltalálnunk, ez csakis a véletlenek nagyon szerencsés találkozásának az eredménye. Ez vezetett a géppuskákra is arra, hogy a légvédelmi géppuskák lögyorsaságát percenként 1200 lövés fölé emeljék, mert csak így érhetik el, hogy a lövedékek olyan sűrűn követik egymást, hogy helyes irányzásnál a repülőgép nem haladhat át két egymást követő lövedék között.

A repülőkre való lövés tehát a puska számára általában megoldhatatlan probléma. A legnyugodtabb idegekkel rendelkező, gyors elhatározású, kiváló ítélőképességű ember sem képes a szellemi munkáknak olyan tömegét egy pillanat alatt elvégezni, amint ezt a repülőkre való lövés megkivánná.

Kivétel az az eset, amikor a repülő a csőtengely irányában a lövőnek úgyszólván nekirepülnek, amikor tehát épp úgy kell céloznunk, mint egy szembefutó alakra. A repülőkre sikerrel lőhetünk még a felszállás pillanatában is, mert akkor a repülőgép mozgását földi pontokra vonatkoztatva, az előretartás mértékét pozitív támpontok alapján meghatározhatjuk. Ebben az esetben a repülő lelövése majdnem olyan probléma, mint amikor pl. a vadász egy repülő darut akar golyóval leteríteni.

De ez az utóbbi két kivétel a csendőr szempontjából teljesen elegendő is, mert hisz neki akkor kell repülő ellen a fegyverét használnia, amikor az valamely büncselekmény elkövetése után előle szökni akar — és amikor a kézrekerítésére más mód nincsen — ez pedig a felszállás pillanata, vagy pedig, amikor a repülő a csendőrt is támadja, — géppuskatűzzel vagy kézigránát dobással, stb. — amikor tehát a csendőrnek úgyszólván neki kell, hogy repüljön.

A repülés jelenlegi fejlődési fokánál és a mi gyér légi forgalmunknál tehát a csendőrség a légi közbiztonsági szolgálatot minden továbbiak nélkül, fegyverzetének változtatása nélkül is elláthatja. Íróink fantáziája azonban a repülés legesodálatosabb és főleg bűnös felhasználásával foglalkozik és éppen a „feltalálások korszaka“ amelyben mi élünk, ismételten bebizonyította, hogy a fantázia szülőttei sok esetben valóra válnak. Tudjuk, hogy a gonosztevők a legfurfangosabb eszközöket használják fel bűneik elkövetésére, így tehát nincs kizárva, hogy a legrövidebb időn belül, a most még csak filmekben szereplő repülőbanditák a valóságban is megjelennek. Ebben a pillanatban a nemzetközi védekezés szükségessége le fogja rombolni repülésünk fejlődésének korlátait és ekkor meg fog születni a mi „légi csendőrségünk“ is.

Csak hiábavaló gyötrés, ha a legkisebb szénmenyiséget követelik Magyarországtól és csak arra jó, hogy súlyosbítsák ipari válságát és rontsák valutáját. A jóvátételi bizottság végtelen butaságában mégis amellet kardoskodott, hogy Magyarország adja át széntermelésének majdnem a felét Jugoszláviának. Nem lehet ennél ostobább tervet, vagyis inkább gyalázatosabb rendszert elképzelni egy ország ok nélkül való lerombolására, olyan ország tönkretételére, amely élni kíván és talpra akar állni.

Nitti: Európa hanyatlása.

A szent korona és annak őrzése.

Irta: BÁTHY GYULA őrnagy.

Az ezredik év március 27-én II. Sylvester pápa, elismerve első szent királyunk óriási munkáját, amelyet a kereszténység érdekében végzett, Szent Istvánnak koronát küldött. 1074-ben Gejza fejedelem, majd király, Dukasz Mihály görög császártól abróneszerű koronát kapott, amelyet összeforrasztottak Szent István koronájával. Ezen összeforrasztott két korona alkotja a mai „szent koronát”.

A szent korona aranyból van, 53 zafir, 50 rubin, 2 smaragd kövel és 333 gyönggyel kirakva; alján 9

Az Egyesített Csendőriskolák bevonulása Ceglédre.

aranyláncoeska függ, felületén az Údvözítő, Szűz Mária, az apostolok képei láthatók felírásokkal, tetejét pedig egy jobbra hajló kereszt díszíti.

A nemzet mindig áhitatos tisztelettel viseltetett ezen annyi dicső s köztük több szent király homlokát koronázta diadém iránt, amely egyben a magyar állam megszilárdulásának, az európai nemzetek csoportjában való fennmaradásának és a keresztény királyság megalapításának egykorú emléke.

Ez a korona emeli a királyt a nemzet fölé, ez az összeforrasztó kapocs a király és a nemzet között, a szent korona kölcsönzi a tekintélyt, a hatalmat, a törvényességet, a szent korona a nemzet hatalma, a nemzet védelme.

A szent korona a törvényes királyi hatalom külső jele, a királyi hatalom és alkotmányos jogok kútforrása, minek következménye, hogy az ezzel való megkoronáztatás nélkülözhetetlen kelléke a királyi hatalom és jogok gyakorlásának.

Az ezen koronával megkoronázott fő személye szent és sérthetetlen.

A nemzet az alkotmányosság szempontjából oly nagy jelentőségű szent koronát mindig kiváló tiszteletben tartotta s e megbecsülhetetlen nemzeti kincs őrzésére mindig nagy gondot fordított.

Körülbelül Nagy Lajosig a korona a székesfehérvári székesegyházban a káptalan kanonokjai által őriztetett, 1198-ban a káptalan azon kérelemmel fordult III. Ince pápához, hogy engedje meg, miszerint ne csak egyházi, hanem világi férfiak is őrizzék a szent koronát.

Zsigmond király idejében a budai várban, a király pecsétje alatt őrzi a szent koronát Garay Miklós nádor, ennek halála után Zsigmond intézkedésére az esztergomi érsek és az országbíró vették őrizetbe.

Albert király Visegrádra vitette, honnan özvegye Erzsébet egyik udvarhölgyével eloroztatta s Komáromba, majd Székesfehérvárra vitette, hol fiát, a kis Lászlót Czillej Ulrich és Ujlaky Miklós segédletével Széchy Dénes esztergomi érsek által megkoronáztatta. Innen a koronát csesemő fia bölesőjébe rejtve, Ausztriába vitte, hol Frigyes császárnál elzalogosította. Hunyady Mátyás király 60.000 aranyon váltotta vissza,

hogy magát vele már 7 évi uralkodás után megkoronáztassa.

Ezen időben hozták azt a törvényt, mely a korona őrzésének szükségességét kimondja s nem csupán a király, hanem a király és a nemzet kötelességévé teszi a koronaéri méltóság betöltését.

II. Ulászló alatt Visegrád a korona őrzési helye. Az 1500. évben hozott XXIII. t. c. arról intézkedik, hogy a koronaörököt — számszerint kettőt — a király választja az országgyűlés által javaslatba hozottak közül. Ez a törvény 1625-ben oda módosul, hogy az országgyűlés választ a király jelöltjeiből. 1790-ig csak katolikus vallásnak ajánlottak, míg ettől az időtől akkép történik a választás, hogy az egyik koronaőr katolikus, a másik protestáns legyen.

1608-ban II. Mátyás megkoronáztatása után a korona megőrzésre a koronaöröknek átadatott, ugyanakkor őrségről is gondoskodás történt; az őrség ereje 60 emberben állapított meg. 1622-ben az országgyűlés 100 főre emelte fel az őrség létszámát. Az 1625. évi XXVI. t. cikk a koronaőrseget 50 magyar és 50 németben állapítja meg.

Az állandó katonaság behozatala után a koronaőrseget egy század lett, mely büntetlen előéletű magyar gránátosokból állított össze és esetenként onnan pótoltatott.

1871 május 27-én kelt legfelsőbb elhatározás a koronaőrseget a m. kir. honvédség ienyleges állományából rendeli ki és 1 tőzrtiszt, 1 százados vagy alantos tiszt, 1 gazdászati tiszt, 1 koronaőrőrmester, 3 koronaőrvezető, 34 gyalogos és 2 koronaörkürtös létszámban állapítja meg.

1918 december elején a koronaőrseget Károlyi Mihályék a „nemzeti testőrszázad”-ba osztották be, feladatává téve Károlyi hűvösvölgyi villájának őrzését.

A koronaőrseget derék legénysége ezen idő óta a második forradalom, az úgynevezett tanácsköztársaság alatt is, önkéntesen és még fokozottabb éberséggel állott őrt a szent korona előtt. Meg vagyok győződve, hogy mindnyájan meghaltak volna a korona előtt, de élve egy sem engedte volna, hogy illetéktelen, becsületlen kezek a szent koronát érintsék.

Ma sedeni gróf Ambrózy Gyula egyedül tölti be a felelősségteljes koronaéri állást, társa, gróf Szechenyi Béla, a forradalmak alatt adta vissza hazájáért aggodó, nemes lelkét Teremtőjének.

Egy parancsnok, egy beosztott tiszt és 31 fő koronaőrlegénység őrzi most a szent koronát, amely felé nemesak a két forradalom szülte Csonkamagyarország, hanem a Kárpátokkal határolt Egésmagyarország minden magyar érzésű lelke hittel, szeretettel és Magyarország feltámadásába vetett törhetetlen bizalommal tekint.*

* A mai koronaőr, gróf Ambrózy Gyula: „A magyar szent korona története” című műve kapható a koronaőrseget gazdasági hivatalánál, ára 6000 korona.

Az Egyesített Csendőriskolák az Árpád-téren, Cegléden.

Cím és rang.

Írta: GERGELY ENDRE, ny. százados.

... kórság! Könnyen ezt a szót gondolja utána az, aki a címet elolvassa, mert ez — sajnos — nagyon ismeretes jelenség.

Rendezett állam, ha még oly kezdetleges is, nem lehet meg a legkülönbözőbb hivatalnokok sokasága nélkül, akikkel az állami élet rendkívül sokoldalú és változatos feladatait megoldatja. De éppen ilyen változatos és különböző az ugyanazon feladat megoldására rendelt állami közegek egymásközi viszonya is, aszerint, hogy a megoldandó feladat mekkora része nehezedik vállukra. A legfőbb vezető és a legegyszerűbb segédmunkát végző közegek között számos fokozat keletkezik, amelyek mindegyike különbözik a másiktól annyiban, hogy a feladat kisebb vagy nagyobb, fontosabb vagy kevésbé fontos részének elvégzésére van hivatva és ehhez kisebb vagy nagyobb képzettségre, tudásra és látókörre van szüksége és mindezeknek megfelelően kisebb vagy nagyobb felelősséget kell viselnie.

Mindebből következik, hogy a kisebb fokozatú állami közegnek a kitűzött feladat rendben és biztosan történő megoldása érdekében a magasabb fokozatú rendelkezése alatt kell állania, amiből viszont az következik, hogy az egyes fokozatokba tartozó közegeknek működési körük szerint való megnevezése egyúttal rangot is jelent.

Igy van ez, mondom, a legkezdetlegesebb berendezkedésű államokban is, de a legfejlettebb, óriási hivatalnoki sereggel dolgozó államokban sines másként. Persze a használt címek és rangok ma már sokszor nem fejezik ki szószerint azt a működést, amely után valamikor elnevezettek, mert az elvégzendő feladat sokszor megváltozott, míg a régi rang-megnevezés megmaradt. De még ebben az esetben is, minden címhez és ranghoz mindig valami általánosan ismert feladatkör tartozik, amelynek betöltéséhez megfelelő személyes tulajdonságok kívántatnak meg, tehát minden rangnak meg van a maga jellege is.

Ha már most alacsonyabb fokozatú, kisebb rangú személyek olyan magasabb rangok elérésére törekszenek, amelyeknek betöltéséhez a szükséges képzettséggel, tudással, látókörrel, hivatottsággal nem rendelkeznek, vagy alacsonyabb fokozatú teendőik mellett megmaradva, magasabb rangmegnevezést igényelnek a maguk számára, beteges állapot keletkezik. Ennek a betegségnek a neve: *rangkórság*.

A rangkórság kétféle módon igyekszik kielégülni. Vagy már meglévő címek és rangok megszerzése útján, vagy úgy, hogy újabb és újabb, cifránál cifrább címeket kíván magának, amelyeket azután rangnak néz, pedig nem rangok azok, csak üres cífraságok, mert nincsenek meg hozzájuk az igazi rangok ismertető jelei, a több tudás, a nagyobb hivatottság, a nagyobb felelősség és a tágasabb, nagyobb jelentőségű munkakör. Mind a két mód anynyira elfajulhat, hogy megérdemli a nevetséges jelzöt.

Beteges jelenségnek mondtam a rangkórságot, és valóban az is. Igaz, hogy ez a jelenség mindig megvolt, mióta csak címek és rangok vannak.

Gyarló emberi vonás, hogy ha már többek és különbek nem lehetünk, mint amilyenek vagyunk, legalább többnek és különbnek szeretünk látszani. Sokszor az államnak is kevesebbjébe került, ha címmel és ranggal jutalmazott. De ahol ez a kórság elhatalmasodik, ott bizony betegséget jelent, ott láz gyötri az állam testét, ott beteg az állami élet.

Nem akarok messze elkalandozni, hogy az elmondottakat különböző területekről, korokból és hivatalnoktestületekről vett példákkal igazoljam, csak ennek légjellegzetesebb példáiról, a délamerikai államok hadseregeiről akarok beszélni.

A délamerikai spanyol nyelvű köztársaságok területe évszázadokon át Spanyolország gyarmatbirtoka volt. A nagy francia forradalom hatása következtében szabadságmozgalmak keletkeztek ezeken a gyarmatokon is, amelyek körülbelül 100 esztendeje Spanyolországtól el is szakadtak és köztársaságokká alakultak.

De ezek az új államok különböző, mélyen fekvő okok miatt, melyekre nem akarok kitérni, nem voltak érettek az önálló állami életre és kevés kivétellel ma sem azok. Egyik forradalom a másikat követi, de nem ám valami sorsdöntő világnézeti elvek miatt, hanem egyszerűen csak azért, hogy ki milyen állás, cím vagy rang birtokába jusson és kinek a pártemberei élvezzék ennek előnyeit. Hogy ilyen körülmények között milyenek a közállapotok, arra vonatkozólag leírok egy pár adatot (a háború előtti időből) egynéhány délamerikai hadseregről.

Hondurasz (félmillió lakos), békelétszámu hadserege 1650 fő, ebből 289 tiszt, ebből 11 tábornok és 88 törzstiszt.

Gvatemala (1.9 millió lakos), békehadserege 6000 fő, ebből 2978 tiszt, ebből 19 tábornok, 654 törzstiszt; a tartalékban is volt 5 tábornok és 176 törzstiszt.

Kolumbia (4.7 millió lakos), békehadserege 10.000 fő, ebből 4505 tiszt, ebből 199 tábornok és 393 ezredes. Volt 5 nagy katonai zenekara, amelyeknek tagjai között törzstisztek is voltak, ezredstől lefelé.

Venezuela (2.7 millió lakos), békehadserégének rendszeresített légénységi létszáma volt 7600 fő, de a valóságban csak mintegy 4000. De 11.768 tisztje volt, még pedig 1471 tábornok, 3760 törzstiszt, 3200 százados és csak 2400 alantós tiszt. (Az egész hadsereg 9 gyalogzászlóaljából, 1 lovasszázadból és 1 tüzérszázalóból állott.)

Szalvador (1.1 millió lakos), békehadserege 3000 fő, ebből igen sok tiszt, igen sok tábornok. Háborúban (amikor mintegy 18.000 embert fegyverezhet fel) egy ilyen szalvadori tábornok sokszor csak 50 embert vezényel; aki lóval vonul be, az hadnagy; valamirevaló ember a századosságnál kezdi a szolgálatát.

Bizony senki sem tagadhatja, hogy ez furcsa állapot. Az ilyen hadseregre szokták mondani, hogy

Az összes legyőzött nemzetek között Magyarországon él leghatalmasabban a nemzeti érzés. Bizonyos, hogy a büszke és kitartó magyar nemzet még talpra fog állani és senki sem hiszi, hogy Magyarország sokáig tőrje a trianoni békeszerződés kemény rendelkezéseit.

Nitti: Európa hanyatlása.

operett-hadsereg, mert olyan, mint az operettnél a színpadon: elől egy tábornok, hátul három katona.

De nehogy valaki most arra gondoljon, hogy mivel a mi kis hadseregünkhöz képest nálunk aránylag több a *volt* tényleges tiszték száma, mint a háború előtti időben, mi is valami hasonló állapot idejét éljük. Nem. A világháborút végigküzdött hatalmas és dicsőséges hadseregünk vezetői ők, kik egy arányos létszámú hadseregben ma is kiváló

Haarmant a tárgyalásra viszik.

szolgálatokat teljesíthetnének, de akiket a trianoni „békeszerződés“-nek nevezett erőszakos diktátum ettől megfosztott akkor, mikor a hadsereg számára még a legszükségesebb tiszti létszámot sem engedélyezte. Van azonban nálunk is elég olyan jelenség, amely igenis jórészt a belső lázban lelte szülő-okát. Ezen jelenségek közé sorolható az *altiszti* karban a rendfokozatok terén észlelhető burjánzás.

Jól tudom, hogy minden jelenlegi állapot fel-sőbbbségi rendelkezésén alapszik, amelyet bírál-gatni nem szabad, de azt is jól tudom, és mind-nyáján jól tudjuk, hogy kényszerítő és annak idején nehezen megkerülhető okai voltak sok olyan rendelkezésnek, amely más körülmények között meg nem született volna, mert céltalan és káros. Nem is kritikát akarok én gyakorolni, csak szemünk elé akarom idézni bizonyos állapotok fer-deségét, amin változtatni kívánatos és hasznos. Szólok elsősorban a csendőrség viszonyairól, a hon-védségéről csak annyiban, amennyiben ezt az ösz-szefüggés megkívánja.

A magy. kir. csendőrség felállításakor és hosz-szú időn át azután is, három altiszti rendfokozatot ismert. A „*csendőr*“-it, ami a tizedesinek felelt meg, a szakaszvezetőinek megfelelő „*őrsvezető*“-it az őrsparancsnokok számára, azután a legöregebb őrsparancsnokok számára, akik több őrs által foly-tatott nyomozások vezetésével is megbízottak eset-ről-esetre, az „*őrmester*“-it, ami a csapatbeli ör-mesternek felelt meg. Mind a három rendfokozat természetesen fizetési lépcsőt is jelentett egyúttal. A rendszer egyszerű volt, minden rendfokozat hatáskört és fokozott felelősséget jelentett.

Részből elhomályosította a rendszer egysze-rűségét a címzetes rendfokozatok adományozása.

A csendőr 10, majd 5 évi szolgálat után csendőr címz. őrsvezetővé, azaz tizedes, címz. szakaszveze-tővé, az őrsvezető 2 évi őrsparancsnoki szolgálat után címz. őrmesterré, azaz szakaszvezető, címz. őrmesterré lett. Ez még nem lett volna baj. A zavar első jele a rendfokozati rendszerben az volt, hogy az altiszti vizsgát tett csendőrök „címzetes őrs-vezető másodaltiszt“-ekké neveztették ki, meg-különböztetésül a „csendőr címz. őrsvezetők“-től, és rangban ez utóbbiak fölött állóknak kezdtek tekin-tetni, jóllehet mindkét elnevezés a tizedes címz. szakaszvezetőnek felelt meg.

A cikkem elején fejtegetett alapelveken az első sérelem azonban a járásőrmesteri intézmény léte-sítésének következményeként esett meg. A járás-őrmester őrsparancsnok is volt ugyan, de egyúttal egy járás egész csendőrségének előjárója is és átvette mindazt a munkát is, amivel addig a való-ságos őrmesterek esetenként megbízottak. Ezzel a valóságos őrmesteri rendfokozat alól kirántódott a létjogosultság alapja, a többi őrsparancsnokénál valamivel tágabb munkakör, és ezentúl csak a hosszú szolgálat jutalmazására szolgált ez a rend-fokozat, oly őrsparancsnokoknál, kik járásőrmeste-rekké való kinevezésre alkalmasak nem voltak, holott ez az előléptetési szabályzat alapelvebe ütkö-zött, amely szerint bármily kitűnő és hosszú szol-gálat sem ad igényt előlépésre, hanem csak a ma-gasabb rendfokozattal járó képességek beigazolása. Pedig az az őrsparancsnok, aki járásőrmesternek nem volt alkalmas, nem lett volna valóságos őrmes-ternek sem alkalmas a járásőrmesteri intézmény előtti időben.

A „járásőrmester“ a negyedik valóságos rend-fokozat volt a csendőrségnél. Megfelelt a hadsereg-beli rangosztályba nem sorolt havidíjasnak és így az őrmesternél egy egész rendfokozattal magasabb volt, a tiszthelyettesnél (amivé békében csak had-

Haarmann szobája, amelyben a gyilkosságokat elkövette.

apródok voltak kinevezhetők) pedig egy egész rendfokozattal alacsonyabb.

A járásőrmesterrel kibővült rendfokozati rend-szer is még hosszú ideig volt érvényben, míg végül, a háborút közvetlenül megelőző években két esemény történt, amelyek a csendőrség rendfokozati rendszerének összezavarodásánál lényeges szerepet játszottak. Az egyik volt a törzsőrmesteri rendfoko-

A törzsőrmesteri rendfokozatot a hadseregnél annakidején a hiányos tiszti létszám miatt szakaszparancsnoki teendők ellátására rendszeresítették. azért is, hogy hosszan szolgáló, érdemes őrmestereknek előlépési lehetőséget nyújtsanak. Ma ezt a rendfokozatot, sőt még ezen kívül a főtörzsőrmesterit is olyan csendőrök viselik, akik esetleg őrsparancsnokok nem is lehetnek; és még hozzá ezeknek a rendfokozatoknak az elnyerése csak a szolgálati időhöz van kötve.

A tiszthelyettesi rendfokozat csak háborúban és csak a legjobb altisztek által volt elérhető és kifejezetten alantós tiszti szolgálat teljesítésével volt egybekötve. Ma ennek a rendfokozatnak három osztálya van, de még a legmagasabb sinesen a csendőrségnél tiszti munkakörrel egybekötve, a legalacsonyabb pedig legtöbbször még altiszttel sem (csendőrségi értelemben). Megengedem, hogy az altiszti vizsgát tett, de igazi altiszti helyre (őrsparancsnok) még be nem osztott fiatal csendőrnek hízeleg, hogy lényegileg ugyanazt a rendfokozatot viseli, mint a szakaszparancsnoka, de, hogy fordítva is ugyanaz-e az eset, vagy, hogy ez a fegyelemnek különös hasznára volna, azt kötve hiszem.

Az én véleményem — és hiszem, hogy lesznek, akik ezt osztják — az, hogy ezen változtatni kel-

lene. Meg is mondom, hogy hogyan képelem én ezt.

Elvül szolgálna, hogy minden olyan szolgálati munkakörnek, amely fokozott hatáskört és felelősséget jelent, külön-külön rendfokozat feleljen meg. Minden egyes rendfokozatot csak az nyerhetne el, aki az ehhez kötött szolgálati állásra alkalmas és arra kineveztetik. Csupán hosszas szolgálat — egészen kivételes eseteket kivéve — előlépésre igényt nem ad. Ezzel a megszorítással a rendfokozatoknak értéket is adnánk, mert az nem csak üres cím, hanem az érdemesség, rátermettség és tudás jutalmazása és külső kifejezése volna. Ezek a tekintélynek is alapvető feltételei. *Minden rendfokozatnak magasabb fizetéssel is kellene járnia.*

A csendőrségnél meglévő külön szolgálati állások, amelyek fokozódó munkakörrel járnak, (a próbacsendőrökről nem szólva), a következők: csendőr, járőrvezető, őrsparancsnok-helyettes, őrsparancsnok, szakaszparancsnok. Ennek megfelelően, de számításba véve azt is, hogy a honvédségnél is fel fog merülni a rendfokozatok egyszerűbbé tételének a szüksége, *csak példa kedvéért* az alábbi táblázatban állítottam össze, hogy körülbelül hogyan képelném a rendfokozatok rendezését.

Szolgálati alkalmazás	R e n d f o k o z a t			Viseli a honvédség megfelelő rendfokozatának jelvényeit
	azoknál, kik altiszti vizsgát nem tettek	azoknál, kik altiszti vizsgát tettek	azoknál, akik szakaszparancsnokok	
csendőr	csendőr			tizedes
járőrvezető	járőrvezető			szakaszvezető
őrsparancsnok-helyettes	őrsvezető	őrsvezető		őrmester
őrsparancsnok		őrmester		törzsőrmester
szakaszparancsnok		törzsőrmester	tiszthelyettes	tiszthelyettes

Az alhadnagyi rendfokozatot még nem vehettem figyelembe, mert az alhadnaggyá való előléptetés feltételeit nem ismerem, mindenestre alkalmasnak látszik az idős szakaszparancsnokok számára.

Már most az előlépés a következőleg történék. Bizonyos meghatározandó évi szolgálat után (mindig feltételezve az alkalmasságot) a fiatal csendőr járőrvezetővé lép elő; jó név, kifejezi a minőséget, használtuk is, csak nem mint rendfokozatot.

Ha a járőrvezető altiszti vizsgát tesz, *őrsvezetővé* lép elő és őrsparancsnokhelyettesé neveztetik ki; a többi helyettesi helyre rangidősbség és alkalmasság szerint a többi járőrvezető neveztetik ki és lép elő *őrsvezetővé*. Ez is jó név: egyszerű és kifejező; *vezeti* az őrsöt, de nem parancsnoka. Mind a két fajta őrsvezető mindig őrsparancsnokhelyettesként alkalmaztatna, áthelyezés esetén is.

Ha az olyan őrsvezető, aki altiszti vizsgát tett, rangsor és alkalmasság szerint őrsparancsnokká neveztetik ki, *őrmesterré* lép elő. Hagyományos, kifejező név, tekintélyes is volt, de lesz is.

Ha az őrmester szakaszparancsnoknak alkalmas és azzá kineveztetik, *tiszthelyettesé* lép elő. Ha nem alkalmas, (ami jó őrsparancsnoknál is elő-

fordulhat, különösen, ha sokkal szigorúbban fogják megválogatni a szakaszparancsnokokot), de jó minősítése miatt megérdemli, hosszabb szolgálat után elérheti a *törzsőrmesteri* rendfokozatot, (ami a tiszthelyettesitől csak a megnevezésben különbözik), de őrsparancsnok marad.

Előlépésre tehát elég rendfokozat állana rendelkezésre, annyi, mint a hadnagynak ezredesig.

A legrégebbi rendszer három rendfokozatával szemben lenne így hát, az alhadnagyt is számítva, hét rendfokozat. A háború előtti időben mindenestre számításba kellett venni a csendőrség rendfokozatainak megállapításánál a hadseregnél, illetve honvédségnél fennállott viszonyokat. Ezeknél továbbszolgáló altiszt alig volt, századonként csak egy őrmester. A fehér hollónál is ritkább volt a továbbszolgáló szakaszvezető vagy tizedes. Ezért ezeket a rendfokozatokat a tényleges szolgálati éveit szolgáló legénységgel kellett betölteni, ami tudásban és tekintélyben nem vált az alacsonyabb altiszti rendfokozatok előnyére. De nem volt más mód, mert igen kicsi volt azok száma, kik továbbszolgálni hajlandók voltak. Az ilyenek, még ha előzőleg szakaszvezetők vagy tizedesek nem is lettek volna, ha csak hajlandók voltak a továbbszolgálásra, alig töltötték be az előírt három évi szol-

gálatot, már őrmesterekké lettek. Ezekkel szemben és a tartalékban levő sok tizedessel és szakaszvezetővel szemben, a továbbszolgálónak tekintendő csendőrlegénységet el kellett látni a hadseregbeli rendfokozatoknak megfelelő rendfokozatokkal, mert különben nagy lett volna az ellentét, ami a tekintély rovására ment volna.

Persze máshol, mint teszem a német hadseregben, más volt a helyzet. Ott a tizedestől az őrmesterig minden altiszt továbbszolgáló volt. A két esztendői tényleges szolgálatát szolgáló legénységből csak a legjobbak érték el másfélévi szolgálat után az őrvezetői rendfokozatot és ezek közül a legjobbak a tizedesit, de csak akkor, mikor a tartalékba helyezték. Így azután természetes, hogy a továbbszolgáló altisztnak 10—12 évet is kellett szolgálnia, míg az őrmesteri rendfokozatot elérte, ha egyáltalán elérhette. De azután olyan tekintélyes úr is volt ám az a német őrmester. Figyelembe kell venni ehhez még azt is, hogy a német továbbszolgáló altisztek nagy része a hadapródiskolához hasonló három éves altisztképző iskolát végzett el a tényleges szolgálata megkezdése előtt, ahonnan mint közvitéz (a legjobbak tizedesként) soroztatott be a századba. Az őrmesteri rendfokozatnál magasabb csak a csendőrségnél volt, t. i. a főőrmesteri, mert ott szükség volt erre, mivel náluk a csendőrség a 12 évet kiszolgált csapatbeli altisztekből egészített ki.

Mióta a honvédségünk zsoldos rendszer alapján van megszervezve, nálunk is más a helyzet, mint békében volt. A régi meglevő altiszti kar el fog fogyni, az újak előlépése pedig sokkal lassúbb lesz, mint régen volt. Hiszen a tizedesi rendfokozat elnyerése is az előírt vizsgán kívül *legalább két évi* szolgálathoz van kötve. Az altiszti rendfokozatok egyszerűsítése még nem történt ugyan meg, de bizonyosan sor kerül erre is. Különösen észrevehető lesz a változás, ha az újonnan felállított altisztképző iskola növendékei a csapathoz kikerülnek.

Semmi értelme sincs tehát annak, hogy a csendőrség, amely most már tulnyomó részben nem kiképzett katonákból, hanem éppen úgy újoncokból egészített ki, mint a honvédség, csupa magasrangú altisztből álljon.

Az altiszti hivatás fontos és felelősségteljes, szükséges tehát, hogy azok, akik altiszti rendfokozatot viselnek azt meg is szolgálják, mert csak így lehet az altiszti rendfokozatnak a testületen kívül is, belül is azt a tekintélyét visszaszerezni, amely méltán megilleti.

Ezzel befejeztem mondanivalómat. Olvassa mindenképp annyi megértéssel mint amilyen jó szándékkal írtam. És gondolkodjék rajta, hogy ha egyszer a rendfokozatok egyszerűsítésére sor kerül (pedig kell, hogy kerüljön), ne vegye azt senki sem „sérelemnek“, hanem fogadja azt úgy, amint az derék és komoly csendőrökhöz illik, akár olyan lesz az, mint fentebb leírtam, akár másforma.

Ami az ellenőrző, a jóvátételi és katonai bizottságok a legyőzött államokban véghezvisznek, a nyomorral való spekuláció, a vérefogyott ellenség javainak cinikus eltulajdonítása, olyan tények, amelyeknek nincs párjuk a történelemben.

Nitti: Európa hanyatlása.

Képeinkhez.

Az Egyesített Csendőriskolák bevonulása Ceglédre.
Múlt számunkban megemlékeztünk arról az ünnepélyes fogadtatásról, amelyben Cegléd városa az oda áthelyezett Egyesített Csendőriskolákat részesítette. Mai számunkban két képet közlünk a Csendőriskolák bevonulásáról. Első képünkön az iskolák megérkezése látható, amint élükön a csendőrszerekekkel a város egyik utcáján felvonulnak, a másik képünk pedig azt a jelenetet örökíti meg, midőn az Árpád-térre felvonult csendőriskolákat parancsnokuk „imához“ vezényli.

A hannoveri tömeggyilkos. Fritz Haarman hannoveri zsibárus borzalmas bűncselekményei a világsajtót heteken át foglalkoztatták. A beteges hajlamú ember — a vádirat szerint — 1918 óta összesen huszonhét fiatalembert gyilkolt meg. Áldozatait különféle ürügyek alatt lakására csalta s ott tréfásan 50 márká jutalmat ígért nekik, ha magukat megkötnöni engedik és azután a kötelekekből magukat kiszabadítják. A gyanútlan fiatal emberek belementek a „tréfába“, de mikor kezeik és lábaik össze voltak kötözve, a bestiális gyilkos az ágyára döntötte és ott meggyilkolta őket, úgy, hogy tonkukat átharapta. Az elvetemült ember bestiálisátokban odáig ment, hogy áldozatainak husát is elfogyasztotta, sőt azt lóhús gyanánt el is árusította. A bíróság elé került a gyilkosnak egy Grans nevű cinkostársa is, aki Haarmannak a fiatal emberek kiszemelésére és becsalogatására körül segédkezett azért, hogy az áldozatok ruháit magának megszerezze. Az orvosszakértők mindkettőjüket beszámíthatónak nyilvánították, mire a bíróság Haarmant huszonnégyrendbeli gyilkosság miatt (három gyilkosság nem volt reábizonyítható), Grans pedig gyilkosságra való felbujtás miatt halálra ítélte. A huszonnégyszeres gyilkos leleplezése egy véletlennek volt köszönhető. Az egyik áldozat szülei a rendőrségre mentek, hogy fiuk eltűnését bejelentsék. Mialatt az előszobában várakoztak, az egyik rendőrtisztviselő szobájából egy fiatalember jött ki, aki éppen az eltűnt fiú ruháit viselte, amelyet Grans-tól vásárolt. A szülők a ruhát azonnal felismerték s a rögtön megindított nyomozás a Haarman és Grans elfogatására vezetett. A tárgyalás során a bíróságnak széleskörű óvóintézkedéseket kellett tennie, nehogy a vádlottak ellen megrénytelmet kövessenek el. A felháborodás oly nagy volt, hogy nemcsak a meggyilkoltak hozzátartozóit, de még a tanukat is megmotozták, mielőtt a tárgyalóterembe bocsátották. Első képünkön Haarmant dektívek a tárgyalásra vezetik, másik képünkön a tömeggyilkos manzardszobája látható. Ezen a nyomorúságos ágyon gyilkolta meg áldozatait az emberállat; a matracok a sok vértől valóságos kőkeményekké lettek.

Olvasóinkhoz!

A csendőrség tagjainak önzetlen áldozatkészsége lehetővé tette, hogy lapunk a mai számtól kezdve ezentúl nagyobb terjedelemben, tökéletesebb kiállításban és illusztrálva jelenjen meg. A mi lapunk nem szolgál üzleti célokat s így minden fillért egy célra fordíthatunk: a csendőrségi szakirodalom fejlesztésére. Minden igyekezetünk arra fog irányulni, hogy olvasóinknak a Csendőrségi Lapokban ezután is egy, a hagyományos testületi szellemtől áthatott, tanulságos és úgy a csendőri, mint a katonai szakismereteket és erényeket egyaránt fejlesztő és ápoló szaklapot nyújtsunk.

Dacára a lapunk fejlesztésével járó lényeges költségtöbbletnek, az előfizetési árat nem emeltük fel és egyelőre nem is szándékszunk felemelni. Ezért felhívjuk különösen a tisztikar szíves figyelmét arra, hogy a hozzájárulásra való csekély reáfizetés mellett lapunkat saját címükre is igen előnyösen megrendelhetik. A hozzájárulás ugyanis negyedévenként törzstiszteknél 1:50 aranykorona, főtiszteknél 1:20 aranykorona, az 1/4 évi 2 aranykorona előfizetési árig tehát a különbözet mindössze 80, illetve 50 aranyfillér. Miután pedig a hozzájárulás összege az előfizetési díjba beszámít, a lapot negyedévenként tulajdonképpen a ráfizetésért, vagyis 80, illetve 50 aranyfillérért kapják. Az előfizetési díjat — *illetve mindig csak a hozzájárulás és az előfizetési díj közötti különbözetet* — kérjük közvetlenül a Nemzeti Hitelintézet krisztinavárosi fiókjának beküldeni; magát a hozzájárulást az előfizetőktől is a gazdasági hivatalok vonják le. Célszerű legalább félévvel előfizetni.

A csendőr mint erényesősz.

Ez alatt a cím alatt a Bécsben megjelenő „Das Interessante Blatt“ című képes hetilap 1924. évi 37. számában az itt látható két képet közölte; az egyiket a címlapon, a másikat a lap belsejében. A képeket szószerint a következő szöveggel kísérte:

„Magyarországon, úgy mint Franciaországban a hölgyek fürdőruháját illetőleg hirtelen feléledt az erkölcsösség, jóllehet ettől még a különben oly szemérmes Anglia és Amerika is megkíméltettek. Rendőri rendelkezések pontosan előírják a fürdőző hölgyek fürdőnadrágjának hosszát. Ez Balatonfüreden, az ismert magyar fürdőhelyen mindenféle mulatságos jelenetre vezetett. Címképünk azt a rendkívül kínos hivatalos eljárást mutatja be, mikor egy csendőr egy hölgy fürdőruháját a legpontosabban leméri és mivel az igen rövid, szép viselőjét a fürdő strandjáról eltávolítja, felöltözteteti és személyi adatainak megállapítása végett a legközelebbi kapitányságra viszi. Természetes, hogy ezek a rendszabályok sok derűtséget keltettek, de sok bosszúságot is okoztak, ami a magyar fürdőhelyek látogatottságának aligha van előnyére.“

Nem tudjuk, hogy bosszankodjunk vagy nevéssünk-e mindezekben? Ha a hivatalos vizsgálat nem is állapította volna meg, akkor sem kellene bizonyíthatnunk, hogy a bécsi lapban említett vagy ahhoz hasonló rendszabályok Magyarország egyetlen helyén sem voltak kiadva, a csendőr tehát sehol és semmiképen sem jöhetett abba a nevetséges helyzetbe, hogy hölgyek fürdőnadrágjait méregetse vagy hogy valakit azért, mert úszónadrágja rövid, fürdőruhában elővezessen.

Mi, akik mindezekkel tisztában vagyunk, legfeljebb elmosolyodunk annak naivitásán, aki ezt a kacsát elhíttetni igyekszik, de nem szabad elfelednünk, hogy ennek a tekintélyes képes lapnak a világ minden részében sok ezer laikus olvasója van, kik között bizonyára szép számmal akadtak olyanok, akik ezeket a szinpadias beállítású képeket komolyan vették és a hozzájuk fűzött magyarázatot elhitték.

Nem vagyunk hívatva arra, hogy a magyar közigazgatás vagy a magyar fürdők jó hírnevét ilyen naivitásokkal szemben megvédelmezzük, de már a magyar csendőr nevetségessé tételét szó nélkül nem hagyhatjuk.

Kétségtelen, hogy a közölt képek eredeti fényképfelvételek reprodukciói, a felvételek azonban nem Balatonfüreden készültek. Így tehát két eset lehetséges. Vagy külföldön készültek ezek a képek, azzal az átlátszó célzattal, hogy a magyar fürdőhelyeket ilyen, tisztességesnek sehogyszem nevezhető módon kompromittálják, vagy pedig itthon vett reá egy jókedvű fürdőző társaság egy tapasztalatlan, fiatal csendőrt, hogy magát tréfából ezekben a kitalált helyzetekben lefényképezni engedje és a képekkel azután valaki visszaélt.

Akárhogy történt is a dolog, a magyar csendőrség jó hírneve okvetlen megköveteli, hogy a való tényállás kideríttessék, azért felkérjük olvasóinkat, hogy ha valaki e felvételek történetét vagy a képeken szereplő személyek valamelyikét ismeri, azt velünk közölni szíveskedjék.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Egy rablógyilkosság kiderítése.

Írta: VIDA ISTVÁN 1. oszt. tiszth. (Győr).

Minden nyomozó csendőr előtt ismeretes az, hogy nagy dolgok nyitjára sokszor egészen kis, jelentéktelen dolgok vezetnek. Nagyon helyesen mondotta lapunk 13. számában Szücs Imre bajtársam, hogy a csendőrt minden, még látszólag jelentéktelen dolognak is érdekelnie kell, amit lát vagy hall, mert sohasem tudhatja, hogy annak fonala hova vezet, ha bonyolítani kezdjük.

Különösen az úgynevezett „mende-monda” az, amit a csendőrnek nem szabad figyelmen kívül hagynia. Faluhelyen az emberek — vagy talán jobban mondva az asszonyok — nagyon sokat törődnek egymással. A pletykára éhes kutató szemek előtt az ember magán- és családi élete sem marad titokban, különösen pedig az nem, amit valaki titokban akar tartani. „A rossz hír szárnyon jár, a jó alig kullog”, mondja a példaszó és ennek talán az a magyarázata, hogy az emberek szívebben beszélnek egymásról rosszat, mint jót. Kétségtelen, hogy a titokban, bizalmasan szájról-szájra adott híresztelések túlnyomó részét a rosszakarat, irigység, ellenszenv, bosszúvágy stb. szüli s ezért sok bennük a ráfogás és alaptalan vádaskodás, de viszont azt sem lehet tagadni, hogy a „nem zörög a haraszt, ha nem fúj a szél” igazsága már nagyon sokszor bebizonyosodott.

Különös figyelmet érdemel az olyan mende-monda, amely valakit egy konkrét bűncselekménnyel gyanúsít. Sokszor megesik, hogy valaki olyan gyanúkok birtokába jut, amelyekből egy bizonyos harmadik személy bűnösségét gyanítani lehet ugyan, de bizonyítani még nem. A gyanús körülményekről tudomással bíró egyének a feljelentés kockázatát nem merik vállalni, aztán meg a megidéztetéstől, tárgyalástól, a gyanúsított bosszújától is félnek, de mert az ügy mégis nagyon fúrja az oldalukat, azt titokban tovább adják. Persze, minél több kézen megy át egy ilyen híresztelés, annál több lesz benne a költött dolog és kevesebb a valóság, amelyet sokszor csak nehezen lehet kihámozni, de ha száz eset közül csak egynek is nyitjára jövünk, fáradságunk máris meg van jutalmazva.

A felületesség a legnagyobb hiba, amelyet a nyomozó csendőr elkövethet. Az ember sohasem tudhatja, hogy a nyomozás folyamán mi válik fontossá, azért a tudomására jutott adatok között semmi esetre sem szabad előzetesen találmásra válogatnia, hogy ez fontos, amaz meg nem, hanem minden egyes körülménynek olyan lelkiismeretesen kell utána járnia, mintha a nyomozás sorsa egyedül csak azon fordulna meg. Ez kétségtelenül kényelmetlen, sok hiábavaló fáradságot és utánjárást okoz, de az eredmény elérésének egyedüli biztosítékát képezi.

Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni azt, hogy a csendőrnek ilyen esetekben különös óvatossággal kell eljárnia, nehogy valakit egy rosszakaratú, alaptalan pletyka alapján ártatlanul meghurcoljon. A puhatolásnak mindaddig, míg konkrét és nyomós gyanúkok fel nem merülnek, a legnagyobb titokban kell történnie és arról egyáltalán senkinek sem szabad tudomást szereznie, mert a csendőri nyomozás a pletykának még akkor is a valóság színezetét adja, ha a gyanúsított ártatlansága kétséget kizárólag bebizonyosodik. „Vala-

minek mégis lennie kellett a dologban” — mondják az emberek — mert a csendőrök nyomozták utána.” Ilyen soha le nem mosható gyanunak pedig egy ártatlan embert semmi esetre sem szabad kitenni.

Helyes érzékkel és tapintattal bíró csendőr mindenestre eltalálja a helyes utat.

Az elmondottak igazolására és fiatal bajtársaim okulására szolgáljon az alábbi eset.

1923 március 27-én mint győri járásparancsnok-helyettes járásom községeit portyáztam. A járás területén meglehetősen összeköttetésem és személyes ismeretességem van s így portyázás közben több helyre betértem, hogy beszélgetés közben a közbiztonsági viszonyokról egyet-mást megtudjak. Így kerültem az egyik községben véletlenül egy ismerős gazdához, aki nem volt otthon s így csak a feleségével tudtam szóba elegyedni.

Az asszony eleinte gyanakvólag és bizalmatlanul fogadott, gyanus volt neki az én látogatásom, de mikor aztán biztosítottam róla, hogy igazán csak pihenni és a férjét meglátogatni tértem be hozzájuk, lassacskán megeredt a nyelve és tíz perc múlva már a falu összes pletykái a kisujjamban voltak. Mikor aztán az én néni-kém a saját falujával készen lett, következtek a többi, szomszédos falvak. Így jutottunk el a beszélgetésben Dunaszentpálra. Kérdésemre: hogy kit ismer Dunaszentpálon, azt felelte, hogy a bírót ismeri. Meg is mondotta róla mindjárt a véleményét. „Na, az is szép bíró, épen a multkor hallottam, hogy van egy lova, amelyről senki sem tudja, hogy honnan kerítette.”

A dunaszentpáli községi bíró személyes ismerősöm volt. Jómódú, köztisztelőben álló gazdaember, akiről egy pillanatig sem lehetett feltételezni, hogy lovat lopott volna. De hát mindegy, gondoltam, utánajárok a dolognak. Elköszöntem a nénikétől és tovább indultam utamra. Egyelőre más útirányom volt, de feltettem magamban, hogy a legközelebbi napok egyikén újra kijövök és akkor tapintatosan megejtem a puhatolást.

Amint az országúton egy jó darabig haladtam, utólért egy Kaszás nevű győrzámolyi koresmáros, aki kocsin igyekezett valahova. Megállítottam, hogy tőle egy más ügyben valamit megkérdezzek. Beszélgetés közben mondotta, hogy Dunaszentpálra megy a bíróhoz, akitől egy borjút akar venni. Azonnal elhatároztam, hogy vele megyek. Ez éppen jó alkalom volt arra, hogy a községi bíróhoz feltűnés nélkül „bevetődjek” és főleg, hogy az istállójában egy kicsit szétnézzek. Felkérkedtem tehát a kocsira és azon a koresmárossal együtt Dunaszentpálra mentem. Természetes, hogy amíg a bíró és a koresmáros a borjúra alkudoztak, én az istállóban „érdeklődtem” a lovak iránt. A bírónak három sötétpej, egy világosabb sárga lova és két esikója volt. Dicsérgetni kezdtem a lovakat s megjegyeztem, hogy azok bizonyára mind saját nevelésűek.

— A három pej, az igen, tiszthelyettes úr — válaszolta — de a negyedik, a sárga nem, azt úgy vettem a vásáron ezelőtt négy esztendővel.

Nem akartam a dolgot tovább firtatni, azért megelégedtem ennyivel és pár pernyi beszélgetés után tovább állottam. Az igazat megvallva, semmi gyanusat nem láttam benne, hogy a bíró a vásárban egy lovat vett, mégis furesának tartottam, hogy erről még egy másik faluban is beszéljenek. Útközben — inkább a magam megnyugtatóására — elővettem a magánjegyzéket és utána néztem azoknak a bűneseteknek, amelyekben a bűnjelek között lovak is szerepeltek.

Könnyű volt a dolgom, mert össze-vissza egy néhány ilyen eset volt előjegyezve. Egy, a környéken történt eset különösen megragadta a figyelmemet. Erről a jegyzékkönyvecskébe ennyit volt beírva: „*Otoltics József* gyórszentiváni lakos 1919 szeptember 2-án a gyórszentiváni vasútállomás közelében meggyilkolva és kirabolva találtatott. A mezőn legelő lova eltűnt. Tettes ismeretlen.”

A ló leírása hiányzott, de az megragadta a figyelmemet, hogy a bíró a lovat — állítása szerint — szintén 1919 őszén vásárolta.

Betértem a hédervári őrsre, amelynek körletébe Dunaszentpál is tartozik. Az őrsparancsnok a községi bíróról szintén jó véleménnyel volt. De én most már kíváncsi lettem ennek a „híres” lónak a történetjére. Utasítottam az őrsparancsnokot, hogy Dunaszentpálra egy járőrt vezényeljen ki és az rendkívül tapintatosan és lehetőleg csak magával a bíróval érintkezve, állapítsa meg, hogy a bíró a lovat pontosan mikor, mely napon és kitől vette.

A járőr másnap megállapította, hogy a községi bíró a lovat — a járlatkönyvbe bejegyzettek szerint — 1919 szeptember 2-án, tehát éppen a gyilkosság napján állítólag két ismeretlen egyentől vásárolta 4000 koronáért. A bíró a lónak járlatot állított ki, de az előző járlatot, amelynek alapján a lovat megvette, nem tudta felmutatni, mert azt állítólag a főszolgabíró úrhoz terjesztette fel. Az állítólag felterjesztett járlatot a szolgabírói hivatalban nem lehetett megtalálni, de nyoma sem volt annak, hogy az oda felterjesztetett volna.

Most már értesítettem az esetről a gyórszentiváni őrsöt és utasítottam, hogy a meggyilkolt *Otoltics József* nejét és még egy embert, aki az elveszett lovat ismerte, azonnal küldjék Dunaszentpálra. Ezek másnap meg is érkeztek és a több másik ló közé állított lovat mindketten első pillantásra határozottan felismerték.

Most a gyórszentiváni őrsparancsnokkal, *Pethő Lajos* 3. oszt. tiszthelytesséssel hozzáálltunk a nyomozáshoz. A községi bíró, látva a dolgok állását, beismerte, hogy a lovat két ismeretlen cigánytól járlat nélkül vette; azt persze határozottan tagadta, hogy a ló eredetéről tudomása lett volna. A cigányokról még személyleírást sem tudott adni, de később, a kikérdezés során eszébe jutott, hogy az áldomásnál egy *Sztojka Rigó* József nevű gyórszámolyi cigány is jelen volt, az talán ismerte a másik kettőt.

A *Rigó* cigányt ismertem és tudtam róla, hogy egy csempészésből kifolyólag Zalaegerszegen internálva van. Zalaegerszegről Győrbe hozattam tehát és ott kikérdeztem. Nagy nehezen emlékezett rá, hogy 1919 szeptember havában egy *Lakatos Pityi* nevű győri cigánygyerek (akkor 13—14 éves lehetett) és egy *Kozák Józsa* nevű budakalászi cigány hoztak hozzá egy lovat, hogy azt el szeretnék adni. Miután neki a dunaszentpáli bíró 100 koronát ígért, ha egy jó lovat szerez, a két cigányt a bíróhoz vitte, aki a lovat meg is vette. Hogy *Kozák Józsa* a lovat honnan szerezte, azt *Rigó* állítólag nem tudta, *Józsa* azt mondta neki, hogy román katonáktól vette. Azt sem tudta, hogy *Kozák Józsa* hol van, csak arra emlékezett, hogy valami betöréses lopás miatt „bajba került” és nincs kizárva, hogy valamelyik fegyházban ül.

Végigkerestük *Kozák*ot a fegyházakban, míg végre a soproni fegyházban tényleg megtaláltuk. A harmadik, *Lakatos Pityi* nem volt sehol, erről azonban besugó útján megtudtuk, hogy egy szeretője van Csornán. Telefonáltunk a csornai őrsnek, másnap már megjött

a válasz, hogy a *Pityi* cigány is megvan. Így tehát hamarosan együtt volt az egész cigánytársaság.

Kozák Józsa persze sehogysem tudta igazolni, hogy a ló hogy került hozzá. Először tagadni próbált, aztán azzal mentegődött, hogy a lovat román katonáktól vette, míg végre a keresztkérdésekre be kellett ismernie, hogy a ló tényleg a meggyilkolté volt és hogy *Otoltics*ot ő tette el láb alól. A büncselekmény napján a mezőn foglalatostkodó *Otoltics*től cigarettát kért, amire *Otoltics* azt válaszolta, hogy csavargónak nem ad cigarettát. Erre *Kozák* annyira dühbe jött, hogy előrántotta a pisztolyát és ötször a sértettre lőtt. Mind az öt lövése talált és *Otoltics* ott a helyszínen nyomban meghalt. Ekkor aztán *Kozák* fogta a lovat, reáült, elvitt és eladta. A pisztolyt Budakalászon a cigánytanya közelében egy domb tövében elásta, azt azonban már nem lehetett megtalálni, mert időközben azon a helyen földcsuszamlás volt, amely az egész helyszínét betemette.

Az eredmény tehát megvolt, de nem volt megnyugtató, mert a gyanúsított beismerésén kívül semmi más bizonyíték nem állott rendelkezésre, az pedig bizonyos volt, hogy a cigányoknak első dolguk lesz a bíróság előtt mindent visszavonni. Hogy ennek elejét vegyük, a gyanúsítottat elvittük Gyórszentivánra és ott községi közegek, mint tanúk jelenlétében a terepen részletesen megmutattunk vele minden helyet, ahol a gyilkosság elkövetése alkalmával megfordult. Kanyargó utakon, szőlőkön keresztül vezetett minket a gyanúsított és pontosan, határozottan megmutatta nekünk a helyet, ahol a gyilkosságot elkövette, ahol a hullát a kukoricásba behúzta, ahol a lóról a szerszámot levette, ahol eltávozott stb. Mindezek pontosan egyeztek az annak idején megtartott helyszíni szemle adataival.

Hogy ez az óvatosság mennyire helyénvaló volt, az a főtárgyaláson derült ki. A vádlott természetesen körömszakadtáig tagadott, amit annál könnyebben tehetett, mert semmiféle bizonyíték nem volt ellene. Amint azonban a bíróság a mi tényvázlatunkból, valamint a tanuvallomásokból megállapította, hogy a vádlott nekünk minden egyes helyet olyan pontosan megmutatott, amilyen pontosan azt csak a tettes mutathatta meg, a vádlott bunosságában többé nem ketelekedett. De bizonyos, hogy ha ez az utóbbi bizonyíték nem lett volna, a gyilkosság, illetve szándékos emberölés vádjá alól felmentettek volna.

A győri kir. törvényszék *Kozák Jókát* hat évi börtönre, *Rigó Józsefet* hat havi fogházra ítélte, *Lakatos Pityit* felmentette, míg a községi bíró által elkövetett okirathamisítás és orgazdaság esetében elévülést állapított meg. Az ítéletet a kir. ügyész fellebbezése folytán a győri kir. ítéletábla megváltoztatta és *Kozák Jókát* tiz évi, *Lakatos Pityit* egy évi börtönre ítélte. A *Rigó József* büntetését helybenhagyta, a községi bíró ügyében pedig új tárgyalást rendelt el.

Mégis csak jó volt a bíró lovának utánanéznii!

Ama népek között, amelyek a régi osztrák-magyar monarchiát alkották, csak Ausztria németjeit és a magyarokat nyilvánították a háborúért felelősnek a saint germaini és trianoni békeszerződésekben, azaz 54 millió ember közül csak 14 millióra hárul a háború felelősége: a többi „barát és szövetséges”.

Nitti: Európa hanyatlása.

HIREK

Öngyilkossági kísérlet. Kovács Gábor jászapáti őrsbeli esendőr december 20-án ittas állapotban őrsparancsnokhelyettesével szemben függelemsértést követett el, amiért őrsparancsnoka elfogta. Kovács esendőr a büntetéstől való féltelmében másnap egy őrizetlen pillanatban zsebéből egy elrejtett borotvát rántott elő és azzal nyakát átvágta. Eszméletlen állapotban kórházba szállították. Sérülése igen súlyos, de az orvosok véleménye szerint megmentésére remény van.

Értesítés. A esendőrség átszervezése folytán az 1925. évi esendőrségi zsebkönyv csak február első felében fog megjelenni, mert abban már az új szervezet szerinti tagozódást és személyi beosztást óhajtjuk közölni. Kérjük tehát a megrendelők szíves türelmét.

Jutalmazás. A m. kir. belügyminiszter úr egy közvesztélyes és három vármegye területén számos lopást, rablást és gyilkosságot elkövetett cigányszövetkezet kinyomozásáért és elfogásáért a IV. kerület állományába tartozó Horváth János 2. oszt. tiszthelyettesnek 35, Keszler János 2. oszt. tiszthelyettesnek 15, Délczeg Jenő 3. oszt. tiszthelyettesnek 15, Takács Ignác főtörzsőrmesternek 20, Sunyi Lajos esendőrnek 15, Benkő József esendőrnek 15, Kovács Imre esendőrnek 15, Sziveries János esendőrnek 15, Alt József esendőrnek 9, Kiss József IX. esendőrnek 6 és Ágoston Pál esendőrnek 6 aranykorona jutalmat engedélyezett.

Dicséret. A III. számú esendőrkerület parancsnoka Kántor József főtörzsőrmestert okiratilag, Varga Géza esendőrt pedig nyilvánosan megdicsérte, mert 1924 szeptember havában egy 16 tagból álló tolvajszövetkezet által a m. kir. kincstár kárára elkövetett nagyszabású zab- és takarmánylopás tetteit leleményes, körültekintő és fáradságot nem ismerő nyomozással kézrekerítették és az igazságszolgáltatás kezére juttatták, ugyanakkor négy egyént adócsalásért is feljelentettek. — Hart János főtörzsőrmestert nyilvánosan megdicsérte, mert 1924 július hó 13-án egy, gróf Sennyey Ferenc hantospusztai lakos által elvesztett és mintegy 5–600 millió korona értékű ékszer tartalmazó kézitáskát gyors és ügyes utánjárásával megkerítette.

Elöléptek: főtörzsőrmesterré: Ungvári Márton VII. kerületbeli törzsőrmester; őrmesterré: az I. kerületben Szalegruber Lajos, Annus Imre, vitéz Varga András, a II. kerületben Szántó Zsigmond, Füst Sándor, Gulyás Gergely, a IV. kerületben Budás József, Tóth János IV., Réthi Lázár, Nagy Mihály III., Katona János I., Tamás János, a VI. kerületben Szalaknai Ferenc, vitéz Tenkő János, Palizs Sándor, a VII. kerületben Kukri József és Szeiránka István esendőrök.

Házasságot kötöttek: az I. kerületben: Szücs János főtörzsőrmester Kuesera Ilonával Nagykamaráson, a IV. kerületben: Bagoly Sámuel 3. oszt. tiszthelyettes Reinhardt Máriával Siklóson, Izer István 3. oszt. tiszthelyettes Farkas Margittal Nagyszakácsin, Bognár György 3. oszt. tiszthelyettes Csonka Margittal Csurgón, Németh Imre főtörzsőrmester Ganczer Magdolnával Dunaföldváron, Óvári Ambrus 3. oszt. tiszthelyettes Tóth Annával Szentlőrincen, Bezák József főtörzsőrmester Sárosdi Juliával Böleskén, Boda Rezső főtörzsőrmester Pintér Juliannával Kadarkuton, Székely Sándor 2. oszt. tiszthelyettes Smmal Erzsébettel Csurgón, Tamás István főtörzsőrmester Kovács Irmával Teklafalun, Rézseg Antal főtörzsőrmester Takács Máriával Mozsón, a VI. kerületben: Köllő Péter 3. oszt. tiszthelyettes Dajka Máriával Berettyóújfalun, Benyó Mihály főtörzsőrmester Helmecei Zsuzsannával Balkányon, Váradi Sándor főtörzsőrmester Széll Idával Komádin, R. Balog József őrmester Mózes Viktóriával Sarkadon, Balázs Ferenc főtörzsőrmester Gnándt Emmával Vállajon, Lung Simon főtörzsőrmester Gál Juliannával Nagyrábén, vitéz Kéki Gyula esendőr Balogh Juliannával Sarkadon, Kecán János főtörzsőrmester Raiza Irénnel Esztergomban, a VII. kerületben: Nyisztor György főtörzsőrmester Ivák Irmával Ózdon.

Elhaltak: Szujó György I. kerületbeli esendőr Mezöberényben, Harakály Mihály VI. kerületbeli esendőr Debrecenben, Barta Lajos VI. kerületbeli esendőr Nagykállón, Szántó Dénes VI. kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Kőrösnagyharsányon, Szilágyi Imre VI. kerületbeli 3. oszt. tiszthelyettes Geszten.

Kérelmek. Áthelyezésüket kérelmezni óhajtanák: Kelemen János kajdaesi (Tolna) őrsbeli esendőr és Aladics József katymári (Bács-Bodrog) őrsbeli esendőr a pécsi osztályhoz; Kádár András magyaratádi (Somogy) őrsbeli esendőr

az I. vagy V. kerülethez. Kéri azon bajtársaikat, akik kölcsönös áthelyezésüket szintén kérelmezni óhajtanák, hogy címüket velük közöljék.

Orbán Vendel esendőrt, ki 1924. június–szeptember hónapokban a gödöllői kutyatelepen tanfolyamon volt, kéri Udvari Antal bugyi-i (Pestm.) őrsbeli lovas főtörzsőrmester, hogy címét vele közölje.

Mozser Mihály őrmestert, ki 1916 szeptemberében román fogságba esett, kéri Czett Ádám villányi (Baranyam.) lakos, hogy címét vele közölje.

Szücs (Szöcs) Demeter bernádi (Kisküküllőm.) születésű, volt kolozsvári kerületbeli alőrmesterről, aki előbb a szilágy-somlyói őrsön, majd később a székelyföldön szolgált, szüleit sem tudnak. Bajtársai, kik nevezettről tudnak, értesítsék a kabai (Hajdum.) őrsparancsnokságot.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

A szerkesztői üzenetekben választ kérő olvasóink nagy része többnyire azonos, vagy nagyon hasonló jeligét választ, amiből félreértések keletkeztek. Kérjük ezért olvasóinkat, hogy jeligéül lehetőleg kisebb helységek neveit válasszák. Közlemények beküldése esetén is kérjük mindig megírni, hogy a választ milyen jelige alatt adjuk meg.

Sz. L. ny. thts. Derecske. Az ön által írt esetben úgy a férjnek, mint a feleségnek igénye van a nyugdíjra, a feleség után pedig családi pótlék is illetékes.

Esztergomi prb. esendőr. Hazafias érzése nagyon dicséretes, de a versei nem jók. Ne is bánja: azért még nagyon jó esendőr lehet önből.

Horváth J. esendőr. Kötelezője 1926 november 30-án jár le. 8888. V. K. S. B. Nagybjom. Átmeneti viszonyba csakis rangosztályba sorolt havidíjasok (tisztok és hasonrangnak) voltak helyezhetők. Ön csak felülvizsgálat és nyugdíjazás útján távozhatik a testületből, ha testi törődöttsége folytán esendőrségi szolgálatra alkalmatlannak találják.

S. K. esendőr. A két üzenet két különböző egyénnek szólt. A sok hasonló jelige már sok zavart okozott, ezért kérjük olvasóinkat e rovat elején, hogy jeligéül lehetőleg helységneveket válasszanak.

M. Ö. ny. főtörzsőrm. Szegvár. Ideiglenesen nyugdíjállományba helyezett egyének, kik nincsenek „esendőrségi szolgálatra mindenkorra alkalmatlan“-oknak osztályozva, nősülés tekintetében ugyanolyan elbírálás alá esnek, mint a tényleges szolgálatban állók, nősülési engedélyt tehát ők is csak az előjegyzés sorrendjében nyerhetnek.

Cs. A. esendőr Tokaj. Illetőségi helyén, vagy annak közelében senki sem szolgálhat, áthelyezését tehát ne is kérje, mert bizonyosan elutasítják.

B. J. esendőr. Szolgálati kötelezőjének letelte előtt csakis a Szervezeti Utasítás 37. §. II. rész 2. pontja alapján szerelhető le, ha beigazolja, hogy családi viszonyai elbocsátását föltétlenül szükségessé teszik. A kérvényt a belügyminiszter úrhoz (VI. c. osztály) kell intézni. Csak alaposan megindokolt és okmányokkal igazolt kérelmeket vesznék figyelembe.

J. A. esendőr Alsószolca. Irja meg, hogy a honvédségnél szolgált-e és mennyit, továbbá, hogy a esendőrségnél mely nap óta szolgál, mert enélkül kérdésére nem tudunk válaszolni.

B. esendőr Komló. Igen, indokolt kérelem alapján, de egyszerre legfeljebb három év tartamára.

Cs. L. H. Ha az ú. n. pótesendőri és próbaesendőri szolgálata között megszakítás nincsen, akkor a pótesendőri szolgálat a nyugdíjba beszámíttatik. Terjesszen elő a kerületi parancsnoksághoz egy kérvényt és kérje a pótesendőri szolgálati idejének állományparancsban való letárgyalását. Ha a pótesendőri szolgálata az anyakönyvi lapjába be lesz vezetve, azt nyugdíjába be fogják számítani.

Érdeklődő. Darvas Antal tanácsnok, honvédelmi minisztérium, VI. csoport, I., Színház-utca 7. sz.; Demi Gerő Sándor nyug. huszárszázados IX. ker., Közraktár-utca 24.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringér Károly műszaki igazgató.